

AGENT DI EUROPA: Publiciteitskantoor „DE GLOBE“ N. Z. Kolk 19, AMSTERDAM

Hoofdred: Bakrie Soeriatmadja

Dikaloeurkeun koe Pagoejoeban „Pasendan“ saban dinten kadjabi Ahad sareng dinten noe dimoeljakeun

Plv. Hfd. red. Mohamad Koerdie

Hoofdkantoor: Grootse Postweg Oost No. 123 Bandoeng, Telf. Red No. 1520, Adm. No. 1520a, Telf Hoofdreducteur-di Imah No. 1530

Drukk. „Tjeh-Pasendan“—Bandoeng

AGENT DI INDONESIA: Publiciteitskantoor „DE GLOBE“ Ryswyk 7B. BAT-CENTRUM

No. 40

20 Februari 1935

Rebo

16 Hapit 1353

Tahoen ka XII

Dikaloeurkeun 2 lambar

— lambaran ka I

Interpellatie - Fruin.

Sanadjan geus aja boelanna ieu kadjadian, tapi koe lantaran peping lodar biasa ajana dina sadjar paparentahan, tangtue para ahli ieu soerat kabar, masih keneh aremoet kana pamoeheenna lid toean Fruin, soepaja aja kate rangan mondeling tina perkara conflictenregeling anoe sakitoe ke repna dilanpakeun.

Ieu interpellatie, noeroetkeun kapoatoesanana college van gede legeerden disoehoenkeun; djadi noeroetkeun badan paparentahan (Volksraad) perjoga pisan noe djadi pamarentah maparinna kate rangan, soepaja djadi tetela na on anoe didjieun alesan koe noe djadi pamarentah tina perkara dringende omstandigheden sake maha oenina art. 90 I.S. lid 1 no. 2.

Anoe bakal djadi reboet tjaritana dina interpellatie loeloegoena tina kajajaan loear biasa.

Hak menta kate rangan ka pamarentah, boh mondeling boh schriftelijk nja eta noeroetkeun rengkolna noe aja dina art. 69 I. S. lid 2 anoe kieu oenina:

De Volksraad kan den Gouverneur-Generaal uitnoodigen om nopens zaken, Nederlandsch Indië betreffende, inlichtingen aan den Raad te geven.

Maksoedna nja eta. Volksraad meunang njanggakeun pamoeheon soepaja G.G. kersa maparin kate rangan tina roepa-roepa hal perkara Ned. Indië ka raad.

Oepama oerang ngingetkeun kana oenina ieu lid, tangtue kaon ninga koe sarerea, jen pernah pisan ajana pamoeheon ka noe ti pajoen, sarta ngarep-ngarep saeureuh kana ti u-dikaboekeunana.

Tapi oepama ngingetkeun kana lid 2 tina eta artikel keneh, dijig goemanting keneh pisan kana karidoanana noe ti pajoen deui bae, sabab kieu oenina:

De Gouverneur-Generaal voldoet aan deze uitnoodiging wanneer hij naar zijne mening geschieden kan zonder schade voor de hem toevallende belangen.

Hantina nja eta G.G. ngaboeleun kana eta pamoeheon, lamoe noeroetkeun timbangan andjeunna henteu matak ngaroeksak kana kapuloan anoe djadi tanggoc nganana.

Koe ajana ieu lid, noe djadi G. G. sama sakali henteu pisan kaboeleun koe kadoea eta nga djawabna boh mondeling boh schriftelijk.

Ka toekang tina noeroetkeun sakersana teh geus kadjadian kana interpellatiena djoeragan djago Thamrin tina perkara gerebeg Partindo di Batawi, ieu mah teu mondeling teu schriftelijk, ngan oekoer pangwawar, jen interpellatie moal dikaboeleun.

Tapi interpellatie anoe mimit mah — ti djoeragan djago Thamrin keneh bae — dikaboeleun sarta teu woedoe djadi kate ranganana.

Bisa djadi harita mah ditjoempunan soteh, sapedah noe djadi G.G.-na noe bareto, anoe palaj cenfinga pisan seloek heloekna ti pihak rahajat, djeung ti pihak pamarentah maparin kate rangan anoe sadjelas-djelasna.

Beleid G.G. noe saroepea kieu, tangtue koe pihak rahajat djeung koe kaeom demokraten, poedjjeun, adjenaneun anoe pohara tinggina, sarta ngadjadikuan oedara gelap djadi tjaangna.

Interpellatie-Fruin milikna aja di tengah-tengah, henteu ditolak pisan, nja kitoe deui henteu diladenan satjoekoeupna, sabab ngaroekoer didjawab koe toelisan bae, tjara patarosan biasa, noe sok di pilampah koe para elid-elid Volksraad.

Demj anoe djadi alesan ti pihak pamarentah nja eta teu katimbang pihasilanana, ngadoe tjarita tina perkara anoe geus kaliwat, anggoer nambah-nambah pabentroena (conflieten) antara pamarentah djeung Volksraad. Katoe roeg-toeroeg anoe djadi pamarentah.

Tarmidi di Landraad.

Noe djadi dakwaan ka Tarmidi.

Kamari dina ieu soerat kabar geus diterangkan dakwaan anoe ringkesna bae.

Ajeuna sangkan rada tetela, oe rang terangkeun sabagian anoe djadi dakwaan ka Tarmidi:

Sakitan (Tarmidi) kalawan geus dipikir ti tadina anoe asak, ngahadja baris maehan Nji Raden Komariah, malah lamoen perloe, baris teroes maehan Nji Ajoe Maliah, Nji Entjot djeung Nji Raden Mintarsih, atawa kalawan ngahadja keneh baris nganjaja sing nepi ka pajahna ka eta djelema-djelema tea sakoemaha anoe kadjadian dina tanggal 20 ka 21 Juli 1934 di imahna Nji Raden Mintarsih di Kebonklapa No. 14 Bandoeng. Anoe waktoe harita ka beh noe kaseboet di loehoer keur sarare. Noe sateroesna nja koe sakitan didjalankeun panganiajan kalawan ngagoenakeun hidji pipah beusi anoe ajeuna djadi barang boekti, koe panganiajan ngagoenakeun eta pakarang teh nepi ka sirahna Nji Raden Komariah heulah, tatoena aja tiloe, anoe parna dierona aja 7.6 djeung 3 cm., nepi ka toelang sirah anoe heulah kentja remoek sarta ngadjadikuan tatoe anoe djero, oge ngaloeurkeun getih anoe lain saeutik.

Maksoedna nja eta. Volksraad meunang njanggakeun pamoeheon soepaja G.G. kersa maparin kate rangan tina roepa-roepa hal perkara Ned. Indië ka raad.

Oepama oerang ngingetkeun kana oenina ieu lid, tangtue kaon ninga koe sarerea, jen pernah pisan ajana pamoeheon ka noe ti pajoen, sarta ngarep-ngarep saeureuh kana ti u-dikaboekeunana.

Tapi oepama ngingetkeun kana lid 2 tina eta artikel keneh, dijig goemanting keneh pisan kana karidoanana noe ti pajoen deui bae, sabab kieu oenina:

De Gouverneur-Generaal voldoet aan deze uitnoodiging wanneer hij naar zijne mening geschieden kan zonder schade voor de hem toevallende belangen.

Maksoedna nja eta. Volksraad meunang njanggakeun pamoeheon soepaja G.G. kersa maparin kate rangan tina roepa-roepa hal perkara Ned. Indië ka raad.

Oepama oerang ngingetkeun kana oenina ieu lid, tangtue kaon ninga koe sarerea, jen pernah pisan ajana pamoeheon ka noe ti pajoen, sarta ngarep-ngarep saeureuh kana ti u-dikaboekeunana.

Tapi oepama ngingetkeun kana lid 2 tina eta artikel keneh, dijig goemanting keneh pisan kana karidoanana noe ti pajoen deui bae, sabab kieu oenina:

De Gouverneur-Generaal voldoet aan deze uitnoodiging wanneer hij naar zijne mening geschieden kan zonder schade voor de hem toevallende belangen.

Maksoedna nja eta. Volksraad meunang njanggakeun pamoeheon soepaja G.G. kersa maparin kate rangan tina roepa-roepa hal perkara Ned. Indië ka raad.

Oepama oerang ngingetkeun kana oenina ieu lid, tangtue kaon ninga koe sarerea, jen pernah pisan ajana pamoeheon ka noe ti pajoen, sarta ngarep-ngarep saeureuh kana ti u-dikaboekeunana.

Tapi oepama ngingetkeun kana lid 2 tina eta artikel keneh, dijig goemanting keneh pisan kana karidoanana noe ti pajoen deui bae, sabab kieu oenina:

De Gouverneur-Generaal voldoet aan deze uitnoodiging wanneer hij naar zijne mening geschieden kan zonder schade voor de hem toevallende belangen.

Maksoedna nja eta. Volksraad meunang njanggakeun pamoeheon soepaja G.G. kersa maparin kate rangan tina roepa-roepa hal perkara Ned. Indië ka raad.

Oepama oerang ngingetkeun kana oenina ieu lid, tangtue kaon ninga koe sarerea, jen pernah pisan ajana pamoeheon ka noe ti pajoen, sarta ngarep-ngarep saeureuh kana ti u-dikaboekeunana.

Tapi oepama ngingetkeun kana lid 2 tina eta artikel keneh, dijig goemanting keneh pisan kana karidoanana noe ti pajoen deui bae, sabab kieu oenina:

Sadjabna ti eta koelit ipamoeung koes otak oge nepi ka beulah, sith bagian toekang, oge nepi ka beulah, sarta koe eta panganiajan (teunggeulan - teunggeulan) tea, ngalantarkeun Nji Raden Komariah nepi ka adjalna.

Sateroesna sakitan kalawan ka lakoean kawas anoe gelo, teroes nganjaja deui ka Nji Ajoe Maliah djeung Nji Entjot, pakarangna anoe dipake nganjaja teh nja pakarang eta keneh bae; anoe ka seboet ti heula (Nji Ajoe Maliah) oge koe lantaran tatoe-tatoena, nja nepi ka maotna deui; Nji Entjot oge koe eta panganiajan teh, koe lantaran aja sababaraha tatoe dina sirahna anoe pajah, nja nepi ka maotna.

Kaopat Nji Raden Mintarsih koe didjalankeunana panganiajan, nepi ka tatoe dina sababaraha bagian sirahna anoe sateroesna nepi ka hoentoena arompong, biwirna remoek djeung aja deui sababaraha tatoe anoe sedjenna, tapi koe lantaran kaberoe koe potoeloengan dokter, nja bisa ka toeloengan sarta ajeuna hiroep ke neh.

Kalima Raden Sapri, koe lantaran ieu oge sirahna keuna koe pa neunggeul eta keneh, nepi ka sa watara powe dirawat di roemah sakit.

Saksi - Soemantridipoetra.

Saksi noe pangheulana disina ka hareup teh nja eta noe kaseboet di loehoer.

Sakoemaha biasa bae ditanja oemoer (pangkoeanana oemoer 42 taon), teroes disoempah.

Waktoe ditanja wawoeh henteu saksi ka sakitan, djawabna wawoeh.

Ditanja deui koemaha pernahna imah saksi ti imah noe kadjadian aja radjapatj tea, tjenah kidoe leunana.

Hakim: ari imah Komariah? Saksi: koe kangeun imah Mintarsih.

H: djadi henteu saimah? S: henteu.

H: koemaha sakanjaho oerang kadjadian peuting eta teh? Saksi nerangkeun, jen geus dja di kabiasaan pamadjukan Asep Berlian teh sok silih andjangan sarta peuting eta oge nja kabeneran keur mareuting.

H: oerang sok ngandjang ka dinja? S: nja ramadjeunan bae!

H: samemeh timboel eta kadjadian koe ngungsi oerang ngandjang? S: kantos.

Teroesna saksi nerangkeun, jen peuting eta (malem Saptoe 21 Juli 1934) kira poekoel satengah oepat djanari, dihoedangkeun koe bodjona, Nji Maemoenah, tjenah aja riboet-aja riboet.

Atoeh gantjang hpedang, kek kana toembak, kaloeur bari njaloekan Tarmidi djeung andjing. Harita saksi ngadenge sora noe gerang-geroeng, sora aweue reu djeung lalaki, di imah Mintarsih. Gantjang koe saksi digeroan ti loear, malah digedoran, tapi taja anoe nembalan. Keur kitoe, gok saksi teh tepeung djeung oepas doean, noe djol ti Kidoe; paran dene kitoe, teu bisa ari asoep ka djero imah mah, lantaran parageuh ditoelekan tea.

Dibedjajan koe boedjangan ngaran Karsam, tjenah aja djelema bi djil make badjoe koetoeng reudjeung tjalanana pondok, tapi saksi sonangan henteu ari jakin mah, da teu nendjo pribadi.

Sateroesna pangkoean saksi teh diaokerkeun djeung kate ranganana waktoe dipariksa koe poletie, sarta tetela saroea, oepamana lebah njaritakeun koengsi ngorampangan panto imah, kabeh pa ragueuh ditoelekan.

Njahona bener kana kaajaan di djero imah, saksi mah karkara saenggeus bareng djeung politie anoe asoep kana djandela, teroes moekakeun lawang.

H: naha oerang inget keneh, naon noe katendjo harita di djero imah teh? S: djelema bae patoelajah, Nji Komariah ngadjoepak deukeur lawang, njirah ka 'Vetan.

H: saha noe harita katendjo hi roep keneh? S: moe katingal hiroep keneh teh (Nji Komariah sareng Nji Tjoe tjoer, oetek - oetekan soekoena, (tjek noe njarita, Tjoe tjoer teh landjan Mintarsih, Sip.).

H: naha koemaha kaajaan di djero imah teh, pabalatak? S: kantenan.

H: Komariah iraha maotna? S: wantosna mah di roemah sa kit.

(Nepi ka lebah dieu djelema anoe laladjo ieu papariksaan meh teu kaampeuh. Gandeng lain dikieuna, nepi ka voorzitter landraad koengsi nitah reph; kaajaan dje ro zaal panas njongkab, hawa djelema noe teroes-teroesan ngambreg gedong pangadilan, malah noe gonjok di loear mah, lebah djandela, kapaksa diboeboerak di sina njaringkah. Parandene kitoe, sawareh mah dibelaan parapansan, marjankeun maneh lebah pa ger kawat, nendjokeun papariksaan ti kaanngangan, pantesna saking panasaran hajang njaho).

H: ari andjing, biasana heesna di mana? S: di loear bae.

Katerangan saksi, tjenah mimitina mal, niangka aja rampog.

Leuwih djaoeh dipariksa koemaha perhoebogeanana antara Tarmidi djeung Nji Komariah. Tjeuk saksi, tjenah hidji mangsa koengsi kapanggih eta noe doean keur araja di hareup, biasa sakobemaha ilaharna doeanangan ka boedjang bae.

H: koemaha henteu kapanggih keur otel eta noe doean teh? S: henteu.

Kana boekti-boekti pakean anoe pinoeh koe getih, saksi henteu te nger, nja kitoe deui teu njaho anoe saha-sahana, ngan bae tjenah harita ngadenge bedja jen ka panggih ti kebon.

Pembela (mr.dr. Knottenbelt): hajang terang, njaho henteu saksi kana pikakaleun timboel eta kadjadian.

Sanggeus ditanjeun koe president, saksi njebeutkeun jen sa ma sakali teu terang ti samemehna.

Pembela: hajang terang ti saksi, naha enja anggapan sabagian djelema waktoe harita madjar henteu bisa djadi dijalma sakitoe rea na dipaehan koe Tarmidi sorangan.

Saksi koengsi raga-reugeu heula, tapi lila-lila njebeutkeun jen enja kitoe anggapan sawareh djelema loear teh.

H: soegan eta koe sangkaan oerang, naha lantaran naon timboel eta kadjadian teh? S: moe mawi teu gadoch sangkaan kitoe-kieu.

H: koe naon atoe anoe matak aja kadjadian kitoe? S: doeka.

Tamat mariksa ieu saksi, teroes sakitan ditanja, ngarasa kabauran henteuna koe kate rangan eta saksi, sarta djawabna henteu ka beuratna kitoe-kieu.

Saksi: Nji Siti Maemoenah. Saksi kadoea nja eta Nji Siti Maemoenah, bodjona saksi kahidji.

Ditanja oemoer, pakna 40 taon roemasa njaho ka Tarmidi, toer lain baraja.

Geus kitoe saksi teroes disoempah.

Ditanja koemaha kaajaanana antara pamadjukan - pamadjukan asep Berlian, djawabna tjenah rapih bae.

H: naha enja harita Komariah keur reuneuh? S: henteu.

H: tjk terangkeun, koemaha kadjadian malem Saptoe harita teh? S: noedjoe mondok kageuingkeun koe boedak njaring, poen Djene hajang nginoem.

H: saha Djene teh? S: boedakna asep Berlian.

H: boedak oemoer sabaraha ta oen? S: manawi kirang-langkoeng 4 taoen.

H: naha aja di oerang? S: soemoehon parantos lami, ditoeleuk koe poen Aliah (bodjona asep Berlian anoe kadoea) (A-

OBAT PEPPERMUNT WOODS'

Kangge panjawat gohgoj, njenjepan, patoengan

liah teh adina Nji Maemoenah — saksi).

H: naha Aliah teu hoedang so rangan waktoe boedak njaring? S: henteu, pokna mah sieun, nja abdi njokot tjai.

H: ari geus kitoe? S: ngoepeing noe toebeng-toe loengan, bari enggal ngahoedang keun poen lantjeuk (Soemantri).

H: geus kitoe? Soemantri kaloe ar? S: Soemoehoen, abdi teras nga hoedangkeun boedjang poen Kar sam, noe terasna noetoeurkeun poen lantjeuk.

H: geus kitoe, oerang toeloej ka mana? S: teras ngadjanteng bae tjaket lawang toekang, ana ngareret ka kamar Tarmidi, ningal aja noe djoedjoeroengkoenoengan, namoeng teu sidik.

H: eta, sigana, naha lalaki atawa aweue? S: doeka, moeng katingal djelema bae, keur dongko, tarangna siga dibeungkeut koe sapoetangan.

H: ras nendjo eta? S: teras bae lebet, sieun!

H: sanggeus sakali oerang da tang deui, koemaha tjenah, aja naon? S: „katjilakaan, kiamat!“ sanggem poen lantjeuk teh.

H: naha oerang njaho Nji Komariah sok boboehan djeung Tarmidi? S: teu terang.

H: njaho jen Komariah rek di kawinkeun ka Oetja? S: terang.

H: ti iraha njaho? S: kinten pisaminggoeun deui kana aja kadjadian.

H: iraha tjenah rek dikawinkeunana? S: doeka.

H: naha Tarmidi njahoen, jen Komariah baris dikawinkeun ka Oetja? S: doeka, da tara ka ditoe.

H: naha saha noe boga poka? ngarangkepkeun Komariah ka Oetja teh? S: doeka teu ngoepeing.

H: njaho jen Tarmidi ngawaeun ka Komariah? S: teu terang.

H: naha noe katendjo djoedjoer ringkangan teh, teroes kaloe? S: henteu, di dinja bae, katingal tina kawat; waktoe katingal mah masih aja di dinja.

H: saha deui noe sok mondok di dinja teh djaba ti Tarmidi? S: teu aja deui, da palih landjapna mah tempat njimpen papirabotan.

H: soegan, tjenah keur naon anoe djoedjoeringkangan teh? S: doeka.

H: apa kana pakeanana? S: nganggo tjalanana pondok, ba djoe koetoeng.

H: hideung atawa bodas? S: badjoena bodas, doeka badjoe kaos doeka naon.

H: tjalanana? S: hideung, namoeng..... hi lap deui.

H: soegan njaho, naon pang kadjadian kitoe teh? S: teu terang.

H: (ka Tarmidi) koemaha henteu kabauran koe kate rangan saksi? S: abdi teu roemasa sok mondok di loehoer (doemeh tjeuk saksi katendjo dina hambalan loehoer, da tjenah dihambal-hambal kamar teh).

H: peuting harita? S: Sakitan: henteu.

H: koemaha noe matak njaho jen henteu meuting di dinja, tadi tjenah teu inget naon-naon.

S: biasana abdi tara mondok di dinja.

H: peuting eta? S: (raga-reugeu) doeka.....

Pembela: hajang netelakeun pa manggih saksi, noe nendjo djelema djero kamar tjenah make ba-

djoe koetoeng, sedeng kamedja noe pinoeh koe getih (dipake boekti) mah leungeunna pandjang.

Anggapan Voorzitter teu pati perloe dilelekan.

Pembela: hajang terang, naha saksi ieu oge ngoepeing anggapan djalma loear, jen noe maehan teh moal saerang?

Sanggeus ditanjeun kitoe koe president, ieu saksi oge njebeutkeun jen ngadenge noe boga anggapan kitoe teh.

Kagiliran saksi Karsam anoe koedoe njanghareupan medja djo teh, boedjangna Nji Aliah (bodjona asep Abdoellah anoe kadoea), diaksir koe president oemoer 19 taen.

Make dekke djeung njembah heula sagala roepa ieu saksi mah rek gekna dapek dina korsit teh, sarta sanggeus disoempah kawas anoe ti heula, papariksaan dimimitian deui.

H: sok di mana oerang mondok teh? S: di poengkoer.

H: ari Nji Aliah di mana? S: di lebet.

H: sorangan bae? S: seueur deui.

Lebah dieu saksi Soemantri ditanja hal boedak ngaran Djene tea; pangkoeanana, tjenah geus lila dikoekeutna koe Nji Aliah, ti keur aja keneh Asep. Diterang keun deui koe saksi, jen saimah djeung Nji Aliah, bodjona Asep anoe kadoea, sarta an boedak tea ti noe kaopat. Koe lantaran Aliah hajang boga anak, nja ngoekoet (anak maroe) noe panggedena.

Saksi Karsam ditanja deui: H: oerang wawoeh ka Tarmidi? S: wawoeh.

H: baraja? S: henteu.

H: oerang njaho Nji Komariah sok bobogohan djeung Tarmidi? S: teu terang.

H: soegan, eta antara Tarmidi djeung Mintarsih teh hade? S: sae.

H: naha oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

H: oerang njaho, soegan antara bodjo-bodjona Abdoellah (Asep) aja patjektjokan? (i-ue pertanyaan djoedjoerkeun ka saksi Nji Maemoenah), sarta dja wabanana madjar taja patjektjokan kitoe-kieu.

PROF. TABIB AMIROEDIN

Tadinja tinggal di Hotel Preanger seka rang tinggal di Oostende 17A (5 Sprong). GEZONDHEID IS DE GROOTSTE SCHAT

(Kawarasan badan lebih berharga dari pada kekayaan harta dan uang). TOEAN MAOE BEROBAT HA REP DATENG DI SAJA POENJA TEMPAT. Inilah satoe Tabib yang soedah terhoor didalem Britsch-Indië dan Malaya, Borneo, Sumatra. Dan di Djawa, soedah dapat riboean soerat poedjian dari roepa penjakit. Publik bisa saksien sendiri. Saja harep toean toean dan njonjah-njonjah silahkan datang sama Tabib. Hal obat-obat soedah practisch 17 taboan, dan bisa bi kin baik, zonder operatie. Penjakit dalam dan loear.

SEPerti TERSEBOET DIBAWAH INI:

Seperti: sakit bawasir (aambeien), kloear darah atau bidji, Syphilis dan sekalian penjakit kotor, kloear nanah atau loeka baroe dan loma, sakit bengkak, batoek, na pas, beri-beri, lemah kemaloan (peloch) atau manik entjer, penjakit pinggang (Rheumatiek). Sakit mata dan segala roepa penjakit perempuan, kloear darah poeti han dan tidak tjorok datang boelan dan lain-lainna. Boekan poedjiau kosong, silahkan bikin pertjabaan da tang di saja ampoenja roemah dan dioega saja ada poedjian dan tanggoeng kasi obat sampe baik, djangan tidak, lekas dateng di roemah obat jang terseboet di atas. Djam bitjara: pagi 8-1. Sore 4-8. 66

Memoedjikan dengan hormat!

S.: doeka. H.: harita aja boelan? S.: teu aja. Teroes saksie nerangkeun, jen keur manehna ngalaan panto pager. ti dioeroe imah beulah Koelon nendjo aja noe ngodjengkang, deukeut koeroeng manoe. H.: katendjona koe oerang anoe ngodjengkang teh lalak atawa a-wewe? S.: lalaki, nganggo tjalan pondok sareng badjo koeteng. H.: aja koeroeng naon di dinja teh? Koeroeng manoe? S.: aja. H.: beulah mana pernahna? S.: beulah Kaler. H.: lebah kamar makan? S.: soemoehoen. H.: koeroeng gantoeung atawa koeroeng nangtoeng? S.: koeroeng nangtoeng. H.: teroes ngolon nja loempat na noe ngodjengkang teh? S.: soemoehoen. H.: geus kitoe? S.: sanggem abdi: ..toeh bangsatna! toeh bangsatna! H.: geus kitoe? S.: dongkap oepas. H.: harita oerang keur di mana? (ka saksie Soemantri). S.: tjaket bae di dinja. H.: katendjo henteu, noe ngodjengkang teh koe oerang? S.: henteu. H.: oerang njaho, saha noe ngo lepat teh? (ka saksie Karsam). S.: henteu, da powek. H.: toeloeg aja poelisi nja? S.: soemoehoen. H.: koe silateng henteu dioedag? S.: henteu: da kaboedjeng dong kap politie. H.: soegan, samemehna? S.: henteu. H.: politie ti mana djolna? S.: ti Kidoel. H.: toeloeg ka mana oepas teh? S.: noe hidji ka toekang, noe hi dji deui mah di hareup bae. H.: Soemantri ka mana? S.: hilap deui. H.: koemaha dedeganana noe ngodjengkang teh? S.: sami bae sareng boedjangan? H.: saha boedjangan teh? S.: Tarmidi, namoeng henteu ari njangka ka Tarmidi mah! H.: koengsi njabakan djandela. S.: kantenan, harita parageuh keme. Waktoe ditembongkeun barang boekti, pakean anoe parinoeh koe geuh tea, saksie teu tengteun. H.: koemaha taja kabeuratana na koe katerangan saksie (ka Tarmidi). Saksitan: henteu. H.: tjenah noe ngodjengkang teh sagede oerang? S.: teu tiasa djadi. H.: naha? S.: teu emoet..... Pembela: hajang terang, naha saksie teh tetela ngan nendjo djal ma saerang. Djawaban saksie, sanggeus per tajaanana ditepikeun koe voorzitter, tjenah ngan saerang anoe katendjo teh. Nepi ka lebah dieu teh paparik saan dieureunan heula, ngaso ti poekoel 10.50 nepi ka poekoel 11.10. Sapandjang reureuh, kalawan teu dianggangan, koe oepas, Tarmidi dioekna teroes toengkoel bae. Saksie Mangkoeprawiro. Waktoe papariksaan dimimitian deui teh anoe kagiliran djadi saksie nja eta noe kasobot di loe hoer, politieagent 2e klas, matoch di Parendeng, sarta sanggeus di soempah teroes dititah nerangkeun koemaha kanjaho keur ma lem Saptoe noe matak ngageum, peurkeun tea.

Tjenah, keur leumpang di Ke bonkalapaweg, lebah sakola, Taman Siswa saksie ngadenge aja noe toeloeng-toeloengan, tjenah dioeragan Soemantri, noe pokpokanana: ..toeloeng-toeloeng, oepas, disini ada bangsat! Tjeuk saksie: gantjang abdi moe roe ka toekangeun imah, da pikiran teh moen enja tea mah aja bangsat, moel djol ka hareup, lan taran di hareup aja djelma, tapi di toekang abdi teu ningal naonna, sarta teroes ka hareup deui. Rea pangkoean ieu saksie anoe diakeurkeun djeung katerangan na ti heula noe kaeoni dina proses-verbaal. Tjenah geus karoean kitoe mah saksie teroes neangan djalan geusan asoep ka imah, sarta tina djandela anoe hen teu ditelakan manehna nendjo lebah dinja aja noe sare kasorotan lampoe listrik. H.: lampoe listrik kawas kieu (voorzitter bari noendjoek kana lampoe loehoerevn medja). S.: soemoehoen. H.: lampoe sabaraha lilin? S.: biasa bae. H.: naha panto di djero katen djona moeka? S.: da teu aja panto di djero mah. Dina gambar imah noe kadjadi an eta drama, oepas noedoeh-noe doekkeun koemaha babagianana eta adegan, nja kitoe deui koema ha djeung naon tetendjoan manehna waktoe harita. Tjenah nen djo djelma patoelajah. Di kamar toekang aja lampoe, ngan di tengah imah pohoeun deui aja lam poe henteuna, da noe inget mah tjenah nenqah imah teh katjaangan nana koe lampoe ti kamar djeung kamar toekang. Kana katerangan ieu saksie Tarmidi henteu ngarasa kabeuratan. Saksie - Hawaii Kagiliran saksie anoe kaseboet di loehoer, politieagent batoerna anoe ti heula, oemoer 24 taoen. Sabada disoempah, derekdek saksie nerangkeun pamanggihna djaman dina malem Saptoe tea, tjenah harita keur ngaranda reudjeung batoerna (saksie Mangkoeprawiro), leumpang di djalan Ke bonklapa, sarta lebah sakola Taman Siswa manehna ngadenge anoe toeloeng-toeloengan. H.: harita aja noe ngabedjaan, jen aja djelma loempat ka Koelon? S.: teu aja. Katerangan ieu saksie sakaroepa djeung katerangan noe ti heula, lantaran njasat salalakon tea. Tje nah teu lila djol Mangkoeprawiro datang ti toekang, njeboetkeun taja naon-naon, minangka leuwih na teh, nja eta waktoe saksie nang toeng di hareup, ngaloeas go-bangna, da tjenah inggis koemaonam. H.: koengsi asoep ka djero imah? S.: henteu, di loear bae. Saksie - Djasman Djasman teh toekang noenggoe an kompa bengsin di djalan Ke bonkalapa. Sanggeus disoempah, teroes saksie ngaladenan pertanja an: H.: iraha oerang mimiti ngadenge kadjadian teh? S.: endjingna endjing-endjing. H.: kira poekoel sabaraha? S.: manawi taboeh genep. H.: oerang harita monok di mana? S.: di kompa bae. H.: naha aja tempatna? S.: dina samak leutik. H.: naha enja peutingna Tarmidi geus datang ka oerang? S.: soemoehoen. H.: poekoel sabaraha? S.: taboeh sawelas. H.: keur aja saha?

S.: keur aja babatoeran abdi. H.: rek naon datangna Tarmidi ka dinja teh? S.: doeka, harita abdi teh noe djeung neda: panginten mah bade meser bengsin bae, namoeng oedjoe-oedjoe ngawangkong madjar keur njeri koe hidji awewe. H.: awewe saha? S.: sanggemna mah awewe di dieu bae, di Bandoeng. H.: ari geus kitoe? S.: sanggem abdi teh: ..wah, na ha make dipake njeri, neangan deui bae awewe mah, heug teroes kawin". Wangsoelna, da eta parantos bobogohan, namoeng dikawin koe noe sedjen. Sanggem abdi teh: ..djamak da boedak ngora, neangan deui bae noe sedjen. ..Ah da njeri", sanggemna teh. H.: geus lila tjenah bobogohanana? S.: doeka. H.: katendjona harita naha Tarmidi teh angoen ambek? S.: her...eu, seuri bae. H.: make pakean naon Tarmidi teh? S.: setelan koelit kajoe. Teroes president ngasongkeun peso balati, bari nanja. H.: ieu peso saha? S.: abdi namboet (maksloedna ti Tarmidi, Red. Sip.) kanggo ngeureutan koekoe, parantos lami harita dipenta. H.: tjenah soegan, keur naon pang dipenta teh? S.: doeka: tadina disimpn di abdi, harita dibantoen heula ka rorompok. H.: balik heula nja? S.: soemoehoen, da tjaket. H.: bener Tarmidi kitoe? (ka Tarmidi). S.: leres. H.: inget ajeuna mah? S.: emoet. H.: geus kitoe Tarmidi teh ka mana losna (ka saksie). S.: ka Kidoel. H.: mawa oetjing? S.: ngabantoen: dileupaskeun. H.: saha awewe teh? (ka Tarmidi). S.: oengkleok bae, di djalan. H.: ngaranna? S.: Minah: malem Djoemaah abdi tepang teh, ngadjangdjan soepados dongkap, namoeng ari djol teh aja lalaki sedjen. H.: di mana kapanggihna? S.: di Oranje, sareng lalaki se dien. H.: keur naon noe matak mama wa oetjing teh? S.: resep bae, da abdi mah sok njoo oetjing. H.: oetjing saha? S.: noe Nji Komariah, harita kapedak di djalan, teras dite-wak. H.: tas ti toekang bengsin teh teras ka imah bae? S.: soemoehoen. H.: mawa kontiji? S.: ngabantoen, kontji kamar abdi bae. H.: rek asoep teh koedoe ka ka mar makan heula? S.: soemoehoen, namoeng sapa rantosna ngabantoen sosi teh teras teu emoet bae. H.: teu emoet koemaha? S.: doeka gampang. Saksie - Ma Enot Ma Enot ajeuna mah noe kagiliran koedoe njaksian teh, geus kolot, toer bangoen kasima njaritana oge, malah ari djol ka hareup peun pangadilan, ari brek bae emok, teroes njembah medja bari meh soedjoed kana tembok. Sanggeus disoempah, saksie dita nja njaho henteuna ka Tarmidi, sarta djawabna njaho. Saksie ditanja njaho henteuna aja papasean, djawabna henteu. Kalawan bangoen noe pohara ka goekumana, saksie ngadongengkeun lalakon ngomean pamoean, tjenah Nji Mintarsih nitah ngomean pamoean ka Tarmidi, bari didjoengkeun ngindjeum parabotan, soegan aja noe boga. H.: teu diterangkeun jen di ke bon aja linggis? S.: henteu. Barang Tarmidi ditanja, pokna manehna mah njaho aja linggis di kebon teh dibeudjaan koe Ma Enot. Linggis tea kapanggihna ti kebon kalereun imah Endang. H.: pisabaraha poweeun deui ka kadjadian kira-kira? (ka saksie). S.: klang-langoekoe sasasih. H.: geuning tjeuk Tarmidi mah linggis teh panoedoehan oerang? S.: henteu. H.: is, poegoeh kitoe tjeuk Tarmidi? S.: doeka da hilap deui. H.: eta kira-kirana bisa djadi oerang njarita kitoe ka Tarmidi? S.: hilap bae..... Papariksaan nepi ka poekoel 12.15 dieureunan, baris disಂಬෙං powe ieu, malah tempatna oge ngadon ka Kebonkalapa, di imah noe kadjadian drama tea. (Samboneun).

Bandoeng (Kota djeung wewengkonna). BANK COOPERATIE "WARGI GALOEH." Dino powe Manggoe noe anjar kaliwat, Bank Cooperatie "Wangi Galoeh" geus ngajakeun vergadering taoenan, tempatna di Institut "Karang Kapoetran, Kepatihanweg no. 4. Anoe djadi pokti tjatoer babakoena pisan tina bedja djeung ka terangan-katerangan ti ieu cooperatie dina taoen toekang, djadi ti mimiti ngadegna dina 1 boelan April 1934 nepi ka 31 December. Ningal kana boekti-boekti, boh ti na kaajaan elidna, boh tina kaajaan doeit dina kas, anoe dipariksa koe verificatie commissie kalawan sampoerna, beunang disebote njoegemakeun katjida, tja tjakan oempera na kaka 9 boelan mah. Ieu teh hidji tanda jen oerang teh geus boga dadasar kaja kinan: Pahuejuk-heuejuk leungeun. Bener kaentoenganana ngan kaka boga peperakan oge, tapi nilik kana anoe dpedarkeun sarta ngingetkeun kana opzetna ieu cooperatie waktoe ngadegna, kaentoengan saktioe teh katjida ngaboengahkeun ka anoe djara-di elidna. Djadi tetela C.W.G. teh katjida merloekkeunana dina ngodag per-economia bangsa oerang teh. Ngan katjida handjakalna C. W.G. dina djero 9 boelan teh geus sababaraha kali ngarobah pangoroerna, koe lantaran ngaralih tempat, djadi ngan hidji doe wa tid bestuur bae anoe tetep teh. Komo anoe disebote hoofdbestuur na mah nepi ka bener pisan, sabab ngaralih tea. Ari ajeuna koe lantaran dipandangna teu pati perloe Hoodbestuur teh dileungit keun saheulaanan. (Sabadana ngaso, anoe dibarengan koe soesoegoeh sakadarna, diajakeun pilihan cascommissie anoe kapantjengan marios kas dina saban tiloe boelan sakali. Ari anoe kapilih para dioeragan: 1. M. Sastraatmadja. 2. T. Soewirja. 3. K. Assan. Saparantosna ieu pilhan benes ditema koepilihan bestuur. Ari kapilih para dioeragan: Voorzitter: A. Sastrawidjaja. Vice Voorzitt. R. Koerniadi. Secretaris I. Iman. Secretaris II. I. Soelaeman. Penningmeester: Achroedji. Commissarissen: Markoem. Oe soep, Sarbini, Soedira. Anoe katji da pentingna dina robahan-robahan anoe ditampa sarta dimoepa katan koe ieu vergadering taoenan, nja eta ngabeberkeun djang djangan tina perkara elidna koe nambah hidji kalimah dina pasal 3 dina Statutenna anoe maksoed na saperti ieu di handap: Keur mimiti diadegkeunana C. W.G. teh ngan woengkoel keur bangsa priboeumi oerang Galoeh woengkoel, djadi sahenteuna loba noe nganggop jen ieu C.W.G. teh provincialistisch. Koe lantaran eta, ieu tingkeran teh dipitjeun, sarta koe ieu vergadering dipoetoeskeun sarta dimetepkeun, sing saha bae bangsa Priboeumi ditarima djadi elid kana C.W.G. — djadi henteu woengkoel keur oerang Galoeh — asal satoe djoe kana toedjoean sarta maksloedna C.W.G. sagemblengna. Djadi ti semet ajeuna ka hareup mah C.W.G. teh beunang disebote keur bangsa Indonesia sakoeuma. Ieu tindakan koe oerang ditarima koe kagoembiraan, sarta oerang sarerea miloe ngamoega-meogakeun soepaja ieu C.W.G. beuki madjoe, loeloes bangloes sateroesna. LANDRAAD BANDOENG Pangadilan Landraad Bandoeng dina tanggal 18 Februari 1935, geus maniksa djeung moeteskeun perkara-perkara saperti noe kaseboet di handap ieu: 1. Socha oerang Babatan geus didakwa njopet doeit reana f150 ti toean Neijndorff perkarana di lepas. 2. Athadj oerang Tjheulang geus didakwa talodor ngadjaga seumeu nepi ka kadjadian kahoe-roean perkarana dilepas. 3. Memod alias Omen oerang Tendjilaja geus didakwa maling barang-barang tija harga f 40 koe Landraad dihoekoem 6 boelan ti babah Tjong Ew Tjah. 4. Kandi oerang Pangalengan geus didakwa njoba-njoba moeka lomari boga doenoenganana toean A.J. van Delden perkarana di lepas. 5. Oedin alias Sanip oerang Pa ngarang, didakwa ngagelapkeun 8 1/2 gram mas (hargana f 11.90

bogana ngaran Te Tay Koey per karana dilepas. 6. Mimiti oerang desa Sindang laja, geus nganjaja pamadrijkanana ngaran Nji Iking ditenda f 15.— atawa boei 15 powe. 7. Ngaran Basar alias Tahri, oerang desa Tjipagunt, didakwa maling bantal bogana Adi oerang desa Baros, geus dihoekoem lila na saminggoe. 8. Hidji Admain djeung doea Abdoellah oerang desa Tjigonde wa geus didakwa maling doeit djeung barang bogana toean J.E. Nissen Tjibeureum koe Landraad perkarana dilepas. 9. Hidji Odjo alias Tisna oerang Kotawetan Garoet djeung doea ngaran Idi alias Mardi noe teu poegoeh tempat tjitjingna nja eta didakwa maling barang barang bogana Asik harga f 30.35 poetosanana Odjo dilepas, ari Idi dihoekoem boei 10 boelan dipotong tahanan. Ari noe dipoetes powe kamari mah Salasa tanggal 19 Februari 1935 nja eta: 1. Ahri alias Ahdi alias Odjo oerang kampoeng Tjihampelas, Tji lilin, geus maling hidji taplak me dja harga f 1.— bogana Mevr. L. dihoekoem 3 boelan. 2. Oeko oerang desa Manggahang geus maling manoe poeter harga f 1.— bogana Moehamad I sa, dihoekoem perdjandjijan 3 boelan didjero 3 taoen lilana (proeftijd). 3. Alip oerang Babatan geus ngagelapkeun doei reana f274.15 bogana Pho Boen Kam dihoekoem 6 boelan dipotong koe salilana aja dina tahanan. 4. Ho Tek Hong anoe teu tetep tempat tjitjingna, didakwa maling tjepoet sigaret bogana Mevr. A. L. van L.D. Koe lantaran terdak wa teu dateng, dipoendoerkeun kana datangna (katangkepna) terdakwa. 5. Tarmidi oerang Kebonkalapa, dipariksa deui powe ieu di tempatna kadjadian (di Kebonkalapa). KAPALINGAN. Peuting tadi poekoel setengah doea ka imahna M. Iding di Pa ngarang geus kadatangan sarta ti ieu imah teh si bangsat bisa mawa erlodji tangan kira harga f 60.— sapatoe djeung kamedja, nja kitoe deui loket anoe didjie doeit doeka sabaraha. Koerang leuwih djoemblahan karoeigin anoe kase boet di loehoer teh aja f 80.— Nepi ka ajeuna saha bangsatna atjan kapanggih. Pitjontoeun ka sarerea koedoe tjaringtjing, ma'loem djaman tige rat. TREIN DJALAN ALON. Koe lantaran aja karoeksakan koe hoedjan nepi ka ngadjadi keun rendeng antara Gedebage djeung Kiaratjongdeng, perdjalan naon kareta api kapaksa didjalankeun meueusan gantjangna. Tapi henteu matak njalempang keun kana perdjalan naon mah. NOE PAEH DI TENGAH SA WAH. Powe Saptoe kamari tanggal 16 Februari 1935, Madrais katote anak pamadrijkanana, oerang Pangaritan Oedjoengberoeng, araja di sawah kidoelun halteu Tjendjoek, keur ngarala lalab gendjer djoeleun ka dajeh Bandoeng. Barang-alana teu gegentetan, tapi papisah djaraeoh. Beubeunanganana dialoetan koe M. di koempoelkeun djadi hidji. Geus takdiring tjilaka oemoer M. koedoe nepi ka waktoe eta, keur nanggoengan eta lalab, M. nintjak anoe leueur, atoech tisoledat, bloeg laboeh, kabantingkeun koe tanggoengan anoe beurat. Barang diboroeh koe anakna anoe rada deukeut ka manehna, la poer geus teu empes-empes. Koe sabab kitoe, hoeng bae anakna teh tjeurik. Teu lila riboet loba anoe ngadegdeug, malah dioeragan Wadana djeung dioeragan Tjamat oge saroeumping. LANDGERECHT BANDOENG. Noe dipariksa dina powe kamari aja 49 perkara sarta anoe dipoe toes aja 44 perkara djadi anoe henteu kapariksa harita aja 5 perkara. Hoekoeman dengda anoe ditibankeun ti satalen nepi ka f 25.— Nja kitoe deui hoekoeman boei ti 5 powe nepi ka 3 boelan. Dosana sakoemaha biasa bae roepa-roepa palanggaran djeung maling leuleutikan.

Koran batoer Holland — Indonesia. Kasoesahan Indonesia koe sarerea bisa kanjahoan, babakoena tina oeroesan financien. Sanadjan geus ngajakeun be-zuining anoe saktioe hebatna, tapi begrooting nagara atjan klop keneh bae. Tina begrooting 250 milioen oge, pamarentah koedoe majar rentenna kira-kira 90 milioen, djaba oerang pangsoen beuki lila beuki nambahan. Ringkesna bae, kasoesahan Indonesia teh sanadjan diroegal-ri-gel koemaha oge maal leupas tina ba haja kasoesahan lamoen henteu aja perteloengan ti Nederland. Tapi noeroetkeun „Nw. Rott. Courant" nerangkeun jen kasoesahan Indonesia teh leuwih hade entong diteloeggan koe Holland, sina imhar sorangan bae. Padahal, lamoen ngingetkeun ka dinjana mah, Indonesia lain rek menta anoe 100 pCt., tapi ninggang dina tempatna dieung hakna, malah oerang bisa njoetat saeutik koemaha lamoen ngagoegat renteloes voorschot..... Djeung loba-loba deui ari koedoe dikorehan mah! Nqantet djeung ajana kadjadi-an kitoe, Z. dina J.B. geus njeboet keun kieu: „Een Indie, dat verder zou moeten leven met den ontzettend zwaren last der bevolking nooit van dien last zou kunnen worden bevrijd." Indonesia anoe salilana hiroep koedoe pinoech koe hoetang, anoe saktioe beurnana tangtoe bakal ngadiadikeun hidji wewengkon anoe maal eta kama'moerana na kitoe deui anoe diadi rahaja' na moel pisah tina eta kaaiaan. Perteloengan anoe mimiti kaka-ka koe ngoerangan ongkos beia asoepna barang-barang ti Indonesia ka Nederland, tapi anoe sedjenna anoe katjida perlona, atjan diingetkeun! Malah katem-bongna masih diaeoh..... alias diaoeoeoeehhh..... pisan! Nederland rek tega ka Indonesia? Naha henteu inget kana kaha-dean Indonesia anoe geus saktioe lilana? Ieu pikiraneun sarerea. E.M. I. WEDARINGS!H - Vroedvrouw (parad!) Djalan Bapa Soept No. 44-16B Kleine Lengkonj - Bandoeng. MUTATIE DEPT. V. en W. Koe lantaran geus lila ngadja-lankeun pagaweanana, kaadnan verlof ka nagara Walanda pikeun lilana satoean toean T. J. ue Witt tw. kasbeheerder di S.S. diitoeing ti mimiti tanggal 16 Juni 1935. Idem oean J.E.R.de Bijl, hoofd opzichter di S.S. diitoeing ti mimiti tanggal 16 Juni 1935. Kalawan pamentana sorangan, eureun tina kapangkataanana diitoeing ti mimiti boelan Januari 1935. Mej. D.A.M. Severien, tele foniste 1e klas di kantoer telefoon Batawi. Dieureunkeun lantaran kaloban teuing pagawe, diitoeing ti mimiti boelan Maart 1935. Rafioed-in, opzichter di 's Landswaterstaat. Idem Raden Hadisoemantri, opzichter di 's Landswaterstaat diitoeing ti mimiti boelan Februari 1935. KARIKRIKAN DI DIENST P.T.T. Di sedjen bagian djalan be-zuining teh geus didjalankeun. A-jeuna manggah deui bedja, noeroetkeun J.B. jen di kalangan dienst P.T.T. oge bakal diajakeun be-zuining anoe rada gede babakoena ieu teh soepaja bisa kaasoepkeun kana begrooting 1936. Koe lantaran taoen 1936 teh te reh kadjalankeun, tangtoe atoe-ran-atoeran anoe bakal didjalankeun teh ajeuna geus dirantjang koemaha pidjadijeunana. (Koe ajana atoe-ran anoe kase-boet di loehoer, tangtoe engke di kalangan dienst P.T.T. teh moel koerang pagawe noe bakal ngang goer.

Indonesia

Ti Mataram.

N.V. BOUWK. BUREAU SITSEN EN LOUZADA LIQUIDATIE.

Sakoemaha noe geus diawar keun ti heula, tina perkara firma noe kaseboet di loehoer ajeuna geus bisa dikabarkeun anoe pasti jen sakabeh pagawena bakal diu reunkeun dina pangabisan boelan Juni noe bakal datang.

Djadi hartina teu koerang teu leuwih firma Sitsen en Louzada bakal ditoeleup per 30 Juni 1935 sarta bakal liquidatie.

Teu firma teh boga bijkantoren di: Batawi, Soerabaya, Palembang Padang djung Medan.

DWARS DOOR DJOKJA TEA.

Kamari powe Ahad geus dia jakeun estafette koe Niau afd. Djokja.

Anoe miloe aja tiloe groep: A. M.S. A. A.M.S. B. djung H.I. K.

Harita anoe pangheulana datang kana finish teh H.I.K. (6 m. 1 1/4 sec.) sarta meunang noegrarha Pakoe Alam beker. noe koedoe ditjkeul doea taen teroes-te roesan: ti dinja ditoeleup koe A. M.S. B. teu lila disoesoel koe A. M.S. A sarta masing-masing pa da meunang medali.

Toean Liendeyer sabagi panggoeroes sport, ngabagikeun priis sarta ditambahan koe biantara saeutik.

Spr nerangkeun jen estafette teh hidji sport anoe panghadena, sarta diperhatikeun koe Niau, lan taran dina estafette saeutik-saeutik diadjar samerwerken.

Dina hiroep koemboeh samerwerken teh tangtoe bakal kasorang, sarta bakal kanjahoaan koe maha goenana.

Ti Brebes.

KADOEROEK NEPI KA MAOT.

Dina powe Senen anoe anjar kaliwat, di desa Sawadjar (Brebes) geus aja kadjadian katijala kane anoe matak pikawitireun pi san, nja eta hidji boedak oemoer 10 taen geus kadoeroek ne pi ka maotna.

Noeroetkeun katerangan anoe matak kadjadian sakoemaha a noe kaseboet di loehoer teh kieu.

Eta boedak djung babatoerana geus heureuj, bari ngagene keun lampoe anoe aja minjakan Babatoeranana anoe saorang deui ngorekkeun kajoe api. Koe lantaran minjakna bahe, malah ngabandjoer kana hadjoena, a toeh teu sakoemaha lilana oge eta seuneu teh ngadjok kana br djoe boedak tea, ger seuneu hor roeng dina bdanna.

Koe lantaran henteu boeroe boroer aja noe noeloengan atoehtatoena koe seuneu teh lain loe majan.

Gantjang koe anoe noeloengar dikirimkeun ka roemah sakit, tapi nepi ka ajeuna kaajaanana ier boedak teh estoe matak salem pang pisan, malah teu lila teroes meot.

Pitontoeun ka baroedak sol hareureuj nionoo lampoe reu djung seuneu.

NGAGONDOL DOEIT PA-DJEG.

Nja eta atoeht abong djamar, noe sakieu tigeratna, nepi ka loba anoe powekeun dijalan sarta nekad ngadjalankeun kalakoean anoe dilarang koe nagara.

Noeroetkeun bedja ti Brebes keneh, Loerah desa Djabarangeus kaboe doeka ka mana djig na bari mawa doek padjig anoe loba kira-kira f 500.—

Nepi ka ieu bedja ditoeleis atjan manggih katerangan dimana eta loeh teh ngajempoeana.

Politie kalawan menta bantoean di sedjen-sedjen tempat geus ngirimkeun bedja, soepaja lamoen manggihan loerah anoe kaseboet di loehoer koedoe ditangkep.

RAGRAG TINA TANGKAL DJOHAR NEPI KA MAOT.

Kadjadian dina powe Djoemah anoe anjar kaliwat di Brebes Kidoel geus aja deui katijalakaan anoe nepi ka maotna.

Hidji boedak ngaran Solihin geus naekn tangkal djohar anoe aja di sisi djalan.

Maksodna ieu bradak teh nja eta nek ngala sajang manoe anoe aja dina dahan eta tangkal.

Barang geus nepi kana dahan tea, djol angin anoe katijida gedena nepi ka eta dahan tea semprak.

Atoeht si boedak anoe mek teh miloe kabawa koe eta dahan, sarta nagrag ka djalan anoe loba ba toe korahna.

Sirahna eumeur sarta otakna ro bah, da poegoch nagragna teh noe toeg.

Harita keneh eta boedak tea ne pi ka sisi toelisna, raga patoeraj djung njawana.

Ieu rige pitontoeun ka baroedak anoe sok resep tateakan, kitoe batina nalaktak teh.

KALEMPOHAN TENGAH DJALAN.

Dina malem Senen anoe anjar kaliwat di djalan kota Brebes, ki ra poekoel 9 peuting, geus aja ka djadian anoe matak karoenja.

Hidji awewe ngagoler tengah djalan bangoen anoe leuleus beak ti karep.

Barang aja noe njampeurkeun manehna nerangkeun, jen geus doea powe teu manggih dahar, ka tambah kahoejdanan djung kai-boenan, atoeht ikaboeloesan.

Koe lantaran kapanggihna koe noe djaga gardoeh, toeloel eta awewe anoe kalempohan teh diki rimkeun ka bale desa Brebes Ki doel sarta dibere dahar.

Saha ngaranna djung oerang mana-manana eta awewe tea tatan manggih deui katerangan.

BOENTOETNA PERKARA BAROEDAK DJAHAT DI SEMARANG TEA.

Katerangan Minister Colijn Presidene Hoogerechtshof, geus menta diomoeumeun via Aneta, jen kateranganana Minister Colijn kana pertanaanana toean Feber di Tweede Kamer, tjoetjog reu djung sakoemaha rapertrna Hoogerechtshof noe disanggakeun ka pamarentah di Indonesia.

SITSSEN EN LOUZADA.

Voorstel soepaja diliquidatie.

Noeroetkeun bedja „Aneta“ di Semarang. Loc nerangkeun jen algemeene vengadering ti firma Sitsen en Louzada di Djokja geus divoorstelkeun soepaja eta firma teh teroes ditoeleup bae.

Pamajaran bisa ditarep gembleng 100 pCt.

Pagawean-pagawean anoe ajeuna masih keneh didjalankeun baris geuroes nepi ka dianggeuskeunna.

KOMPLOTTAN PENDJAHAT.

Komplotan pendjahat di Brebes, sigana rada pang-anehna, sa bab dina powe Kemis anoe anjar kaliwat, landraad geus mariksa oeroesan kadjahatana.

Ti anjanana, dina ieu komplotan pendjahat teh aja saorang bang sa Arab djung saorang deui Ageng Politie.

Docanana dihoekoem sataoen sewang.

Hoedjan gede di Modjokerto.

Aja sababaraha karoeksa kan.

Noeroetkeun bedja ti Modjokerto, mangkoekna di eta tempat geus aja kadjadian hoedjan noe katijida gedena nepi ka aja saba baraha imah pakampoengan anoe koedoe ambrek, nja kitoe deui ta tangkalan aja sababaraha poeloeh anoe raroengkad.

Waloengan-waloengan tjarah sarta ngaroeksa kana saokor palawidja anoe aja di eta wewengkon.

Tjai di eta kota pohaja gedena nepi ka rata-rata djalan kakeum loehoema semet toeoe.

Pikeun sawatara lilana damar histrik oge kapaksa koedoe dieureunan sarta kota ngarasa powek lantaran ngadjaga bisi aja gelap.

Oentoeng dina kadjadianana ieu bahaja teh henteu aja katijalakaan djelema.

Conferentie Regenten.

Noe bakal diajakeun dina taen ieu.

Sakoemaha biasa dina saban ta oen di perang (di poelo Djawa) sok diajakeun Regenten Conferentie anoe diloeleogean koe G. G.

Ajeuna dina taen ieu geus bisi ditetepkeun jen ajana conferentie Regenten teh diajakeunana nja eta dina tanggal 4 April di Magelang, 9 April di Bondowoso djung tanggal 26 April di Bogor.

Djadi ajana conferentie Regenten teh diajakeunana di tiloe tempat, antara Djawa Tengah, Djawa Wetan djung Djawa Koelon.

MULOSCHOOL PASOENDAN

DI TASIKMALAJA

(gelijgesteld bij Gouvta. besluit ddo. 27 Nov. 1931 No.47322/E)

Ti ajeuna parantos ngawitan nampi pimoerideun kang go Cnrsusjaar 1935/1936. Noe bade ngalebetkeun poe trana kedah ENGGAL njarios ka Kapala sakolana soe pados diteraskeun ka Directeur Mulo (sameme ping 15 Februari 1935 kedah parantos aanmelden), disarengan koe majar artos ka s'Landstas kanggo examengeld seueurna f 5.— (lima roepia). Katerangan noe langkoeng paos tiasa moendoet ka oenggal Hoofd H.I.S.-en Schakelscholen.

Kalajan namina H.B.

Bale Pamoelangan Pasoendan.

De Voorzitter:

AHMAD ATMADJA

PASOENDANSHOOL

DI CHERIBON

(Leerplan: Europ. Lagere school)

Nampi keneh moerid kanggo klas I sareng klas II. Noe bade ngalebetkeun poetrana sae soemping ka sakolana di Kedjaksan 81, pajoneun pisan Gemeente Raadhuis, atanapi ka Djoeragan E. SOEPARMAN, Opzichter Gemeente Cheribon.

Bajaranana minimum f 2,50 sasasib.

Namens het Hoofdbestuur Pale

Pamoelangan Pasoendan:

De Voorzitter:

AHMAD ATMADJA

Sport

Voetbal Garoet.

NORMAAL — SIOD II.

Dina powe Saptoe noe anjar ka liwat di lapang Taloen geus dia jakeun pertandingan sakoemaha noe kaseboet di loehoer.

Boeboehan oesoem hoedjan tea, noe maraen teu boeroeng bloek-blak rea noe lalaboeh.

Bal mimitina mah beunang dise boetkeun ka ditoe-ka dieu bae, tapi kalilankeun kapaksa Siod koedoe mindeng nampa serangan noe berbahaja, ti Normaall, nepi ka kapaksa noe kaseboet ti heula diperekkep koe koelit boeud, ka walahan koedoe narima kaelehanana.

Nepi ka boerit stand tetep 2—0 keur kaenggoelan Normaall.

Voetbal Tjamis.

SIMPAY REK NGADOEKEUN TANAGANA.

Meunang bedja ti noe pantes dipertjaja, Simpaj rek ngondang v.v. Diana ti Bandoeng djung v. v. S.I.O.D. ti Garoet.

Oepama bener katijida publik ngarep - ngarepna kana proeng, lantaran geus lila pisan Simpaj, njampaj bae, teu atjan diadoekeun djung club sedjen.

Moal boa matak ramena.

Telef. Adm. 1520

Telegram

ITALIE.

Ngadeukeutan bahaja perang.

Italie ngirim-ngirim keun baladna.

Napels, 18 Febr. (Aneta-Reuter). 2000 soldadoe geus ditndit keun kana kapal, „Gange“ pikeun ka Somaliland sarta pitjondoe keunana ka ditoe tg. 24 Februari.

Baroedak sakola noe dibere extra-vacantie, ngabaja toer se moe noe aratoheun pisan pada narongton pradjoerit noe ngaleut ngeungkeuj ngabandoleut nga djoengdjoeng ka palaboean.

Djendral Peruggi, onderbevelhebber militie (dibawah parentah Duce) mariksa barisan. Lontjeng-lontjeng garedja, nja kitoe deui hatong-hatong kapal kabeh disa dakeun, nepi ka matak kelar ma tak ketir kadengena, waktoe ka pal „Gange“ keur indit ti palaboean teh.

KABAR BAEK.

Toean dan Njonja kapan ma-oe pake barang model taen 1935 lekas datang pada:

„TOKO SAN“
DAMES MODES MANUFACTUREN.
No. 1714.

INDIA.

Bibit pest noe djadi lantaran.

Bongan disoentik keun ka batoer, noe boga dosa dihoekoem pati.

Alipore, 16 Febr. (Aneta-Reuter). Sabadana diajakeun paparik saan noe katijida lllana, doca Britsch-Indiërs, anoe disalahkeun maehan sasama hiroep, koe nja goenakeun soentikan bibit pest, koe rengrengan pangadilan dihoekoem pati.

Noe baroga dosa teh ngaranna noe hidji Benajjendranath Pandey, doeloer tere noe dipaehan djung hidji deui dr. Taranath Bhattacharya. Doeaan deui doktor-dokter bangsa Britsch-India, anoe oge katoeding miloe tjampoer tangan kana eta radja-pati katimbang ingkar tina dosana.

Noe dipaehan teh nja eta hidji djalma kaja toer ngabogaan tanah oeploek-aplak (djadi toean tanah), sedeng noe kaasoe, kana achli warisna ngan saorang-oerangna, nja eta doeloer-terena tea O.M. nerangkeun, jen ti heula oge geus aja antjaman kana patina noe dipaehan teh, nja eta koe ngagoenakeun soentikan ma ke bibit tetanus. Demi meunang na Battacharija pestbaccillen tea, tjenah ti roemah-sakit di Bombay Didjalankeunana soentikan, lain tjara biasa, tapi dina waktoe noe diintip-intip keur balik ka imahna ti panjabaan, geus didodoho koe doean, ditatoen koe barang seukeut, noe ngandoeng bibit pest tea. Tidina teroes njeun verklaring kamatin palsoe, noe netelakeun, jen noe dipaehan teh paehna lantaran kasakit septische pneumonie. Atoeh sateroesna mah nja gampang bae dikoeboerna.

DUITSCHLAND.

Dihoekoem pati lantaran ngoetjah-ngatjeh rasiah kamilliteran

Pirang-pirang awe- wedjadi wadal logo-djo

Berlijn, 18 Febr. (Aneta-Reuter). Kalawan officieel geus dibe warakeun, jen doea awewe (Frau Benita van Falkenhayn djung Frau Renate von Natzmer), anoe dina 16 Februari ditibanan hoekoem pati lantaran ngoetjah-ngatjeh (verraad) rasiah

Pangangoeran

Si Galing-Moentang pepagatan.

Dihin pinasti, anjar pinanggih! Takdir teu beunang dipoengkir, kadar teu beunang disinglar!

Bagdja awak, milik diri, si Galing-moentang pepagatan noe mo al beunang ditepoengkeun deui.

Saemoer hiroep, malah nepi ka kiamat oge, moal bisa ditepoengkeun deui.

Nolas, ikhlas, bibilisan teh saenjana.

Lain regel deui ieu mah, tapi nepi ka roegoel, malah toengtoengna mah, djadi doegoel djung bedegoel.

Tah, nepi ka kitoe nolas ikhlasna teh.

Henteu aja tjotjonganana, hen teu aja popotongana, henteu aja randana, henteu aja doedana.

Entjep teu ketjet-ketjet, ngan oekoer ngahepkep.

Si Manehna, ngalimba semoe nalangsa.

Bongan bae aja bedja, anoe dihoekoem mah, sanadjan persdelict, zonder pardon, saha bae oge koedoe didoegoelan, atoeht ramboetna Oon Bakrie oge, si Galing moentang tea, ti ajeuna mela di goebroel diobral teroes sampe doe goel djung bedegoel, disahkeunna na koe Coiffeur Warta di Aloen aloen.

Deudeuh teuing Galing-moentang, bet ngadadak patoeraj tioneung.

Saenggeusna Oom Bakrie didoe goelan, si Galing-moentang geus henteu aja dikieuma, matak pahilli djung djamaah moen di Tandjoeng Priok mah.

Onze dames en heeren, oelah ngabalieur moen patepoeng reudjung noe doegoel.

Nja eta atoeht, ari soegan Entjep, si Galing-moentang mah rek nangkél bae, moentang ka noe ka goenganana. Ari ieu, bet ngan sa pandjang ngeunah, da ka djero boei mah moemoel miloe!

Leuheung keneh oepama balik ti boei moentang deui mah.

Djadi tetela, mending doegoel kawas.....

Entjep.

TOKO A. B. C.

Pasar Baroe 49 tel. 123 — Bandoeng —

Adres noe parantos sohor kanggo roepi-roepi BEDIL-PESTOL — katent obatna sareng paparobotanana. Sajaj oge bedil-angin merk B. S. A. Dimez — Haennel s.d.j.t.

Ngagaleuh seueur kencing korting, Gampil ngatoer na mah, kempelkeun bae sareng rerentjangan tangtos koe djalan kieu karacs:

OENTOENG sareng MIRAHNA!!

REPARATIE: ngangge garantie. Kintoeunkeun roepi parobotan noe parantos resak sa pertes'bedil — pestol — lampoe-lampoe s.a.d. Mangga boektoskeun.

Mirah—Rapih sareng njoegemakeun!!!

Pasoendan!

Tanah PASOENDAN! Oerang PASOENDAN! di poeurna

TANAH PASOENDAN (BANDOENG) Atikanana oge tangtos kedah nganggo dasasar atikan KAPASOENDANAN.

Tah, sakola anoe njoempoman kana kapalaj teh anawit: H. I. S. PASOENDAN Poengkoerweg No. 12.

- Basa Walanda ti voorklas keneh soemawonten di kl. I mah.
- Lebet kana liist sakola anoe gadoeh hak kana atoe- ran kindertoelage.
- Goeroena sadaja bevoegd.
- Bajaranana mirah.
- Kapalana djoeragan Karta Brata, moal aja noe bi-reuk.

Mangga lebetkeun poetra teh ka sakola „H. I. S. Pasoendan“

Nampi pimoerideun di oenggal-oenggal kelas. Bestruur Pagoejoeban „PASOENDAN“ Tjabang Bandoeng.

Raad Agama.

Koe: SOET. SEN. (Samboengan)

Ajeuna kantoen masalahna: aja-teu ajana Hakim Sjar'i anoe ga-doeah taolijah oemoem, bisa maksa nerapkeun hoekoem Islam.

Sanggem djsim koering: hakim noe kitoe teu aja. Saer djoeragan D.K.A.: aja. Djsim koering njebarkeun teu aja teh, sanes moeng pedah teu aja stbl. atanapi bibl. bae. anoe nerangkeun kana ajana eta Kodli - sakoemaha anoe diserat koe djoeragan D.K.A. dina walerana na - nanging kapan sanggem sim koering dina djawaban ka an djeunna:

Saperkawis djoeragan D.K.A. moal jasa noedoehkeun wet anoe ngoatkeunana. Kalih perkawis ditampik koe boekt-boekt. Katiloe perkawis kahala-ngan koe wet.

Djadi katingali ajeuna, djsim koering henteu ningal tina djiat poelitik bae, malah pangheulana bisa netepkeun teu ajana taolijah oemoem teh, tina djiat agamana. Pikeun njangkiran sangka, bisa padjar djsim koering anti ka na ajana pangloeloe, hatoer oeni-nga: eta henteu pisan-pisan.

Moal aja noe bisa ngaleuleu ngit: Hoofdpanghoeloe teh hakim chos, nja eta voorzitter Raad Agama, ngeroes perkara a noe geus ditetepkeun dina bevoegdheidna, nja eta babakoe na saoker perkara noe patali djeung moenakahah, djeung ngeroes perkara sipil antara Moeslimin djeung Moeslimin, noe aja patali djeung aga ma toer teu diatoer koe ordo nansi sedjen.

Nja kitoe deui Hoofdpanghoeloe teh adpisoer Landraad. Ieu memang natrat, tetela laratanana. Tapi ari Hakim Sjar'i a noe boga taolijah oemoem mah bisa maksa nerapkeun hoekoem Islam, tetep lairna. Naon ari hartina Hakim Sjar'i? Ieu paradosan didjawab koe djoeragan D.K.A.

Saerana: Ari hartina Hakim atawa Kodli Sjar'i teh njaeta Hakim anoe ngahoekoemanana mak-enas-enas tina Koen'an. Hadis idjma sareng kias. Ti baheula nepi ka ajeuna pangloeloe-pengloeloe di oerang teh kitu-ngadjalankeunana hoekoeman

Tah, ieu teh leres pisan kitoe teu mentjog saeutik-eutik atjan Ngahoekoemanana kedah kitoe Djadi: noe maling diteukteuk leu ngeunna, noe zina diradjam atanapi di rangket, noe moengtrad (pindah agama) dipaehan, noe tinggal solat dipaehan, sareng djabi ti eta.

Koering teu rek ngagoeloeloe noe baheula - perijaja kana kitoe na. Tapi noe ajeuna? Oepama aja djoeragan Panghoeloe neukiteuk leungeun noe maling, moal henteu oedjoeg-oedjoeg kerewed bae koe poelisi, pedah ngakaja djelema, zware mishandeling boea.

Tjebi mana taolijah oemoem-na? Entong napi ka dinja, oepama maksa bae nitah tobat ka noe teu salat, koedoe kodo, moal henteu djadi perkara. Dimana bisana nga larapkeun hoekoem Islam? Kapan parantos teu mantra - mantra Mangka - mangka ajana Qodli Sjar'i teh keur ngadjalankeun hoe koem.

Matak doraka ka oerangna pedah teu aja Qodli Sjar'i noe boga taolijah oemoem? Henteu, sabab elat daroerot, oerang koedoe toengkol kana wet. Terasna saer djoeragan D.K.A.

Deui anoe diseboet Hakim Sjar'i teh, anoe ngadjalankeun atawa ngeroeskeun Sjar'a a noe toedjoeh roepa tea, saokoe mah na noe parantos ditatakeun koe pribados kapoengkoer, Ta

ra aja dina agama Hakim sa-beulah sapotong, saperti ngoeroeskeun kawin bae woeng-koel, henteu djeung ibadahnna

Kantenan, jaktos kitoe. Anoe mawi teu aja di oerang mah Qodli Sjar'i noe boga taolijah oemoem da boekt ngan sabulah sapotong ngan woengkoel noe aja rengkol-na dina ordonansi tikah, bevoegdheid Raad Agama, kolktoran artitel 134 I.S. ayat 2 tea. Perkara ibadahnna, saperti:

maksa zakat, maksa poesa maksa salat, kapan teu bisa, ka halangan manten koe artitel 173 I.S.

Saladjengna djoeragan D.K.A. nerangkeun ajana Qodli Sjar'i teh nganggo hoedjah, teu perloe aja rengkol-na dina Staatsblad, tjoe-koep koe dianggapna djeung dipakena.

Ieu hoedjah henteu bisa diango. Bisa soteh make oekoeran anggapan lamoen teu aja Imam atawa Dhoesjaokah. Kitoe oge a noe dipake oekoeran teh ngan anggapan ahloelhalli wal'aqdi, sanes massa, oerang rea, sakoemaha a noe disaoerkeun koe djoeragan Ardi. Ari ajeuna kapan aja noe boga kakawasaan, noe atoerana na koe oerang koedoe ditoeoer.

Dina lebah dipakena, djsim koering teu patos ngartos. Naha dipakena koe dilema oemoem? A toeh henteu diadi katerangan, da tiemoem mah babari kabobodo, ka dang-kadang nganggap karamat ka toekang tipeo, sering kadjadi, an.

Anoe mawi saer foegoeha ke dah ahloel halli wal akdi. Ieu oge teu bisa dipake, kaha langan manten koe noe boga ka wasa (Pamarentah).

Saer djoeragan D.K.A.:

Barang poelo Djawa geus diereh koe Gouvernement, eta kaajaan pangloeloe teh tetep bae, henteu dirobah, boh pangkatna, boh pagaweanana, boh pangasilanana, nepi ka ajeuna. Henteu aja pamarentah harita pangloeloe-pangloeloe koedoe eureun, malah nja toeloej dibeslutan, ngan bisloeit tina lain bisloeit djadi Hakim, tapi doemeh djadi Adviseur dina Landraad bae, anoe baris dipoendoetan advies koe Voorzitter Landraad tina age ma djeung adat. Ari diseboet na mah nja pangloeloe keneh djeling noe dibisloeitan teh djelema eta keneh, anoe tadi na geus djadi pangloeloe tea.

Aeh, aeh, da kopring oge ari njeboet mah angger djoeragan Panghoeloe. Ngan lain hakim a noe boga taolijah oemoem dina kaagamaan. Malah djoeragan D.K.A. ke andjeun parantos ngakoe, jen lain hakim, da ngan..... adviseur Landraad.

Hakim sareng adviseur benten na bleg siang sareng wengi. Hakim mah nibankeun hoekoem, ari adviseur ..... ngan tiba nembongkeun. Tjenah eta djelemana eta keneh, henteu bisa dipake sa bab tetepna pagawean. Teu benten sareng djoeragan Achmad keur diadi wadana Tjibeber sareng parantos pangsoen. Kapan noe dibisloeitanana eta keneh. Ta di bisloeit pangkat, ajeuna bisloeit pangsoen. Lamoen djoeragan Achmad narikan padjeg tjara keur tadi, tanwande ditangkep. Tjara djoeragan Panghoeloe nga radjam noe zina, tangtoe ditangkepna, sanadjan kitoe koedoena mjeunggoeh tjara.

Naon sababna? Dilarang koe nagara, geus dia toer dina wet. Mana ngadjalankeunana hoekoem noeroetkeun Quoer'an? Kapan henteu! Noe matak lain hakim Sjar'i noe boga taolijah oemoem.

Teroesna saer djoeragan D.K.A.:

Naon sababna anoe matak koe Gouvernement henteu di bisloeitan ditetepkeun djadi Hakim Sjar'i. Lamoen kitoe, soemawonna lamoen Gouvernement ngaja-

keun staatsblad ngatoer Hakim Sjar'i, atoeah sasat ngaloe loegoekon kana agama, djadi pabentar djeung artitel 119 R.R. tea, anoe geus ngabebas keun perkara agama. Pendekna lamoen oerang ngarep-ngarep hajang aja Hakim Sjar'i anoe dibenoemd koe Gouvernement, nepi ka ki jamat oge moal bisa kadjadi-an.

Soemoehoen kitoe! Henteu aja, sareng moal aja, sipat Pamarentah mageuhan art. 173 I.S. (119 R.R. baheula).

Noe matak tjek koering geun-ning:

Tah koe ajana ieu, parantos leungit sifat Hakim Sjar'i, ieu ngit kakawasaan oemoem, teu daja teu oepaja, iwal ngeroes keun kawin djeung perkara sipil antara Moeslimin djeung Moeslimin a i; teu bisa maksa poesa, maksa lebaran, teu bisa ngoretkeun masjid.

Kapan ieu omongan koering teh sapatatos sareng pamendakna djoeragan D.K.A. teu aja hakim Sjar'i noe boga taolijah oemoem teh. Atoeh rek madoean naon deui?

Saer djoeragan D.K.A.:

Djeung lamoen oerang nekadkeun, doemeh teu aja Hakim Sjar'i noe dibenoemd koe Gouvernement tetep di oerang teu aja Hakim, atoeah oerang sarerea doraka, da kapan nga jakeun Hakim teh jardoeh kija jakeun.

Naha, da aja deui djalanana pikeun ngajakeun Kodli, nja eta koe djalan dipilih koe ahloel hilli wal akdi.

Saperkawis, tjek emoetan, ma sing 1000 kali peuting ditekadkeun oentjaj, moal djadi oentjaj.

Kalih perkawis, noe nekadkeun teu aja hakim Sjar'i noe boga taolijah oemoem, pedah teu aja, moal langkoeng dorakana ti batan noe nekadkeun aja, tapi teu aja.

Ari perkawis ahloel halli wal'aqdi entong dilamoen, mjeung goeh tjaranana teu katji, moenggoeh ddrigamana matak ka boei. Perkawis anak djadah ti baheula parantos katjariskeun. Ajeuna moal diwangsoelan deui. Tina babagan Moehakam tingali di na Fatawi Koebro. Nadjan aja Qodli teu aja pambenganana.

Saer djoeragan D.K.A.:

Sok soemawonna djaman ba heula, waktoe poelo Djawa me meh diparentah koe Gouvernement, atawa kabehdieuna-keun, dalah dina djaman ajeuna pisan, dina djaman pergerakan, djalma teh nganggapna: ka Hoofdpanghoeloe nja Hakim Sjar'i.

Moal aja 1 pCt. dina djam ajeuna noe teu nganggap kitoe. Sagerea njeboetna ka panghoeloe teh kapala agama. Pangagoeng-pangagoeng oge nja kitoe anggapanana.

Toeh, bakating koe hajang siga aja hakim sjar'i noe boga taolijah oemoem, djol deui bae hal anggapani teh.

Anggapan sing djelema teu bisa djadi hoedjah, moen rek oge ahloel halli wal'aqdi tea. Tapi ieu kapagat, teu meunang, sabab aja noe boga kawasa.

Oepama enja tea mah, aja pangagoeng noe nganggap ka panghoeloe kapala agama noe boga taolijah oemoem, koering di dieu bisa nerangkeun, jen eta anggapan salah, kajawan nganggo sanad-sanad anoe soeh.

Dina pasamaan Volksraad noe ka 40-na, tanggal 20 Augustus 1934, waktos toean Feulletau de Bruyn ngasongkeun voorstel ka Pamarentah, soepaja noe djadi boepati diangkat deui kana kapala agama, wakil Pamarentah. Di rektoe B.B., parantos sasaoeran kieu:

„Hoofd van den godsdienst (in politiekreligieuze zin) is de regent ook in vroegere jaren nimmer geweest. Wel heeft de regent het oppertoezicht over de personen van den geestelijken stand onder de Mohamedaansche bevolking, welk toezicht in hoofdzaak een politoneel karakter heeft, zoodat er in dit opzicht geen bezwaar tegen bestaat, dat dit toezicht ook wordt uit geoefend door een Christen-regent". 1).

Kinten-kinten Soendana kieu: „Ti baheula oge noe djadi boepati teh lain kapala agama,

Enja an koedoe nalingakeun kiai-kiaina rahajat Moeslimin tea mah, tapi ieu teh babakoe na ngan perkara kapoelisianana bae, nepi ka teu aja halanganana, oepama ieu panalingaan didjalankeun koe boepati-Kristen".

Koemaha ari kitoe? Sok soemawonna panghoeloe, boepati oge geus lain kapala agama: Tetela deui perkara anggapan teh, soemawonna anggapan massa (rahajat biasa), dalah pangagoengna geus salah, da Pamarentah mah boektina kitoe.

Ajeuna, minangka hoedjah pa noetoe, geusan ngajakeun, aja na Hakim Sjar'i djoeragan D.K.A. ngagoenakeun lafad Kinajah. Saerana:

Ajeuna oerang njaritakeun artitel 134 I.S. alinea 2 tea.

Eta alinea geus rada dirobah omonganana tina asalna, tapi ari maksoedna mah saroea bae. Soepaja djadi tabah terang ka noe keur dipadoekeun, leuwih hadne oerang njokot asalna bae heula nja eta artitel 78 R.R. Dina artitel eta oenina kieu:

„Art. 78 (2) Evenwel blijven de tusschen Inlanders of tusschen met deze gelijkgestelde personen van denzelfden landaard gerezen burgerlijke geschillen, welke volgens gods dienstige wetten of oude herkomsten ter beslissing staan van hunne priesters of hoofden, daaraan onderworpen." (Soend.)

Tapi perkara papadoean anoe kadjadian di oerang priboei atawa di djalma-djalma noe disabangsakeun djeung eta, toer bangsa noe satanah keneh, anoe biasana sok dipoetoeskeun koe pangoloena atawa kapalana noeroetkeun agamana atawa adatna, eta tetep bae djadi oeroeseun maranehanana.

Sanadjan oenina eta artitel katjida djembarna, ngaweng-ko kana sagala perkara, tapi tjek toekang wet noeroetkeun staatsblad taoen 1835 No. 58 noe dimaksoed koe eta artitel teh ngan papadoean perkara kawin djeung waris bae.

Kadjeun, tapi oerang koe doe awas kana ketjap tetep djadi oeroeseun maranehanana, sabab eta omongan teh ngandoeng maksoed kana netepkeun djeung ngajakeun ajana pangloeloe anoe sok moe toes oeran priboei noeroetkeun agama djeung adat, nja eta pangloeloe anoe geus ngadeg ti baheula tea atawa Kodli Sjar'i.

Ieu teh koe pribados mah dianggap lafad Kinajah kana netepkeun ajana Kodli Sjar'i. Djadi noeroetkeun paham agama mah koe sakitoe oge asa geus tjoekeop pangangger na (erkenning) Gouvernement ka Kodli Sjar'i, teu koedoe ma ke staatsblad deui, teu koedoe ngabisloeitan deui, eta mah perkara doenja pisan.

Koe ieu katerangan lain matak djadi terang ka noe keur dipadoe keun, tapi boekt.

Lantaranana:

Saperkawis ieu artitel geus dirobah. Lain robah ketjapna bae, tapi oge robah maksoedna. Pamarentah moal ngarobah tamboeh-tamboeh: maksoedna robahal teh nja eta njengker koe. A wal oepama geus diatoer koe or donansi sedjen.

Ajeuna mah kapan oenina teh:

(2) Evenwel staan de burgerlijke rechtzaken tusschen Mohamedanen, indien hun a-datrecht dat medebrengt, tei kennisneming van den godsdienstige rechter, voorzover niet bij ordonnantie anders is bepaald.

Soendana kinten-kinten:

(2) Tapi lamoen henteu di atoer koe ordonansi sedjen, sa kabeh perkara sipil antara Moeslimin djeung Moeslimin, koedoe dipariksa koe hakim agama, lamoen kitoe koedoena noeroetkeun hoekoem adat.

Mangga koe noe maraos bandingkaun. Kapan sakitoe benten na.

Kalih perkawis ketjap burgerlijke koe djoeragan D.K.A. kaloe-li-loeli, nepi ka robah hartina eta artitel. Perkara naon noe dioeroeskeun koe Raad Agama, oepama tjan di atoer koe ordonansi sedjen? Pjdjawabuanana: BÜRGERLIJKE zaken! Teu ajana ketjap burgerlijke

matak njarkeun. Noemoetkeun kenging djoeragan D.K.A. nepi ka papadoean perkara agama oge siga hakna Raad Agama, da baheula mah anoe kitoe teh dipoetoes koe hakim. Noe matak aja basa „wa hoekmoel hakim, jarfa' oel chilaf". Koemaha ajeuna lamoen aja pa padoean perkara agama, oepama na tina perkara djoemaahan, sa ha noe moetoes?

Teu aja. Antep, sina ngabebe res sorangan, saer Pamarentah. Ngan dimana matak goedjmed, kakara koe boepati atawa wakila na koedoe dibebere. Sarta dina ngabeberesna koedoe menta pane rang an ti kiai-kiai, noe dipertjaja koe doe pihakanana.

Toeh geuning kitoe. Kiai, lain Raad Agama. Padahal hal agama. Tapi Qodli Sjar'i geus teu boga hak ngeroesna. Model! Aja deui kamodelanana Qodli Sjar'i ngahoekoeman noeroetkeun adat, kapan „hoekmoel cerfi wal'adati hoekoem moenkaroen, wa moe aridlotoen lihakkamil lahi wa rosoelih" (hoekoem adat hoekoem noe diingkar, njoelajan hoe koem Allah djeung Rosoelna. Roe glijah katja 307).

Nja aja adat anoe sok dipake, tapi anoe teu njoelajaan sjara. Ari adat sagemblengna mah teu aja istisna, lain hoekoem terapkeun hakim sjar'i.....

Kantoen ajeuna sim koering na rik conclusie:

1. Hoofdpanghoeloe voorzitter Raad Agama.

Kakawasaan Raad Agama dialas, nja eta noe aja dina a-jat 2 tina art. 134 I.S. Noeroetkeun katerangan ti Pamarentah noe dimaksoed koe ieu ajat ngan oemoemna perkara familie-en erfrecht djeung netepkeun toeroenan.

2. Raad Agama bisa moetoes djeung ngadjalankeun poetoesan, dimana noe perkara daek noeroet.

Lamoen noe boga perkara teu tarima kana poetoesan mah, angger teu bisa maksa ngadjalankeun poetoesan.

3. Hoofdpanghoeloe atawa wa kilna bisa djadi wali hakim.

4. Hoofdpanghoeloe atawa Raad Agama henteu boga hak moetoes-perkara ibadah atawa ngadjalankeun hoekoem sakoe maha mistina tjek sjar'a, da kahilangan koe wet art. 173 I.S. Dianteban koe sirkolir za kat - fitrah, sirkolir Djemaah.

5. Sok soemawonna Hoofdpanghoeloe, boepati oge koe Pamarentah henteu dianggap kapala agama.

Djadi:

a. Noe aja ngan hakim sabev lah sapotong (Hakim Chos)

b. Hakim Sjar'i noe boga taolijah oemoem henteu aja.

Pamarentah moal ngangkat oerang moal bisa ngangkat.

Ari geus kitoe - saer djoeragan D.K.A. ka djsim koering -

koemaha p'ersaeun, da kapan a-ri kana Qodli Sjar'i katjide perloena pikeun ngeroeskeun hiroep koemboeh Moeslimin, lamoen teu boga Qodli oerang sarerea do raka?

Djsim koering agan tiasa nga waler: dalah dikoemaha! Oepami oerang lebah dieu kedah doraka - emoetan koering mah henteu - oerang moal bisa lesot tina eta kadorakaan koe nekadkeun aja Hakim Sjar'i. Margi ajana hakim teh keur ngeroes: sanes tekadkeuneun.

Naon mangpaatna nekadkeun aja, barang noe euweuh?

Noe kedah diadi oedagan sada jana: dieudjeh pakeun ngadjalankeun agama oerang binnende perken van de wet, diero kalang noe diwengkeun koe Nagara. Boh noe njekel kapangkapan noe toerodjogan patali djeung Agama, boh noe djadi pangoengtoen Agama, koedoe pad' ngoelik haqna masing-masing. Nepi ka mana meunangna paroentah-parentah moenggoeh Nagara, nepi ka mana meunangna ngadjalankeun Agama.

Emoetan djsim koering dina lebah perkara noe keuna ka sa-oemoemna oemah Islam di oerang, tjara oepamana poesa, na ha henteu leuwih aloes oepama noe djadi panghoeloe atawa Raad Agama ngadjak badami ka noe pantes diadjakan badami?

Dina henteu bisa sapatatosna, moal bisa diadi patjektikan, da geus badami. Oelah gampang poeksoe-paksa atawa wera, toeh kakawasaan henteu boga. Agama teh lain noe djoeragan Panghoeloe, lain noe somah, noe sarerea. Breng sarerea pada -sosen-soson, sabisa-bisa ngoedag noe aloes tiek sjar'a, toer wenang tjek Nagara.

Sing pada ichlas, oelah sagala dipapag koe sangka. Koemaha ieu mah, naar eer en geweten, ha iang ngomean perkara zakat-fitrah, madjar teh hasoed, madjar teh dengki, madjar teh ngareboer!

Kana taladjak noe kieu koering teu bisa ngahormat. Oepama koering salah dina lebah eta, poer geura tjempad, koe enas sjara, koe enas Nagara, tembongkeun salahna, oelah diekoer koe koerangna kabagean fitrah!

Sakali deui ka djoeragan D.K.A., patjektikan di Tasikmalaja sanes lantaran teu ajana Qodli Sjar'i, tapi koe taladjakna noe ka loear tina haqna, nja tjek agama, nja tjek darigama.

Gadoeh pamoehoen ka djoeragan D.K.A. moegi dina ieu mas alah oelah bade ngageungkeun sangka, oelah ngadoe palangsiang, boa-boa, teu pamohalan sareng sabangsana. Disoehoenkeun sing zakelijk bae. Moal aja toeng toengna. Principe djsim koering, sipat kadada kadoega, wenang tjek agama, wenang tjek Nagara, tara datangka teu moelang samboeng. Oepami aja geusanna, dilangkoengan.....

INDIAN KRUIDEN MEDICIJNEN - MUSLIM TABIB A. B. YUNANI

Oude Kerkhofweg (Bantjeu) 56, moeka Pasar Loak baroe, Bandoegg Specialist aambien (wasir) dan Impotentie (Peloech). Ditangoer dalem 12 hari bisa bikin baik, zonder operatie dan zonder bakam Djoeja bisa mengobati segala roepa-roepa penjakit loear dan da lem, biarpoe lama atawa baroe. Perampoean tida bisa boenting, bisa mengobati sampe boenting.

World Paradise oil Ada seroepa obat boeat orang laki. Harga dari 5 gram f 1 - da ri 10 gram f 1.75. Djoeja obat-obat bisa kirim dengan reimbours. Djam bitjara: dari djam 8 pagi sampe djam 8 malem. 72

Bewara.

Koe margi boeko: „HERINNERINGEN VAN P. A. A. DJAJADININGRAT" bade enggal dikaloearkeunana, disoehoenkeun ka para bestuur tjabang Pascoendan, ti ajeu na enggal milari anoe pingagaleuheunana, lijst djenengan-djenengan sareng adres-adres na ajoehoenkeun enggal dikintoeun ka Hoofdbestuur. HOOFDBESTUIR „PASOENDAN"

Volksraad

Karet katerangan Pamarentah
— Samboengan —

Biantara Mr. Hart. (dir. Economische Zaken).

Het resultaat van de enquête die in hoofdzak beruiste op aangeven van de eigenaren der rubberplantingen, was, dat er rond 2350 000 tapbare boomen werden geregistreerd, toebehorende aan ongeveer 11 000 eigenaren.

De uitschrijving der maandelijksche oogstvergunningen geschiedde op het licentiekantoor voor den rubberexport te Batavia, de distributie ervan vond plaats door tusschenkomst van de licentiehouders-B, dat zijn de assistent residenten.

De op deze wijze doorgevoerde restrictie voor de bevolkingsrubberaanplantingen op Java heeft in het algemeen naar volvoering gewerkt. Slechts ontstond er een sterke aanranding van de zijde der licentiehouders-B en de rechtstreeks belanghebbenden om vrije overdracht van oogstvergunningen aan de ondernemingen van de eerste groep mogelijk te maken, aan welken aanranding door het aanbrengen van een wijziging in de Ondernemingsrubberuitvoervergunning werd gevolg gegeven.

Voorts kwamen er talrijke aanwijzingen binnen, dat de eerste registratie der aanplantingen enerzijds onvolledig was geweest en anderzijds vele onjuistheden bevatte. Op 11 November 1934 werd besloten in November 1934 tot een herregistratie over te gaan, welke door een zeer groot aantal steekproeven werd gecontroleerd en tot een resultaat voerde van 3.250.000 tapbare boomen in handen van een kleine 20 000 eigenaren.

Hierbij bleek, dat velen een te groot rubberbezit hadden opgegeven, waartegenover tallozen stonden, die geen opgave van hun rubberbezit hadden ingediend.

Aangenomen mah worden, dat thans voor de uitvoering van de restrictie voor de bevolkingsrubberaanplantingen op Java praktische de grotere moeilijkheden zijn opgelost.

Ik heb gemeend op dit niet zeer belangrijke gedeelte van de rubberrestrictie wat dieper te moeten ingaan, omdat hierdoor een indruk kan worden verkregen van de bezwaren, die men in de groote rubbergewesten buiten Java en Madoera bij de invoering van een individueele restrictie zal ondervinden, vnl. bij de tuisregistratie, die hieraan zal moeten voorafgaan.

Ik moge hieraan nog toevoegen, dat de individueele restrictie der bevolkingsrubber op Java onder de zeer gunstige omstandigheden is uitgevoerd, dat aan elk worden tapbaren rubberboom een flink basisquotum van 1 1/4 kg kon worden gegeven, hetgeen in de buitengewesten lang niet mogelijk zal zijn, daar men hier aan een beperkt totaal-quotum is gebonden.

Ik kom thans tot de uitvoering van de rubberrestrictie voor de bevolkingsrubbercultuur in de buitengewesten, welke gedurende het eerste restrictiejaar plaatsvond door toepassing van het sterk becritiseerde bijzondere uitvoerrecht. Sterk becritiseerd, niet alleen vanwege de toepassing als restrictiemiddel, maar ook omdat men in deze zaak, zoowel als internationaal — dat mag er wel bij worden gezegd — de effectiviteit van het uitvoerrecht als restrictiemiddel in twijfel heeft getrokken.

Ik wil hier thans uitsluitend op het laatste punt ingaan, en in verband hiermede het volgende over het verloop der gebeurtenissen mededeelen.

Bij de overwegingen, die haar hebben geleid de invoering van de restrictie op bevolkingsrubber door middel van een uitvoerrecht voor te stellen heeft de Regeering zich voor oogen gesteld, dat b.v. uitgaande van een marktprijs van 20 cts per 1/2 kg std sheet Batavia een bijzondere uitvoerrecht van omstreeks 10 cts per 1/2 kg droge bevolkingsrubber noodig zou zijn om den uitvoer van bevolkingsrubber tot het bij een restrictie van b.v. ± 25 pCt. toegelaten uitvoerquotum terug te brengen.

Aldus is voor verschillende mogelijkheden een overigens soepel schema opgebouwd. De Regeering achtte het raadzaam, bij den aanvang der restrictie niet aan

stonds en hiermede geef ik antwoord op de vraag van het geachte lid, den heer Sosoradikoe noemo het recht tot de volle zwaarte te heffen, maar hiermede een zekere geleidelijkheid te bestrachten. Zoo werd het recht voor Juni vastgesteld op 5 cts per 1/2 kg droog, voor Augustus op 1 cts per 1/2 kg droog, waar na voor September werd overgegaan tot de volle heffing van 10 cts per 1/2 kg, op welk niveau het recht tot 16 December bleef gehandhaafd, na welken datum het werd teruggebracht tot 8 cts.

De resultaten van de rechtseffing waren in zooverre bemoedigend, dat de zeer hooge uitvoeren van bevolkingsrubber in de maanden Maart, April en Mei van resp. 21.000, 21.000 en 28.000 ton in de maanden Juni, Juli, September en October werden teruggebracht tot resp. 16.000, 16.000, 13.000 en 16.000 ton. Minder gunstig was in den aanvang het feit, dat hiermede de maandelijksche exportquota regelmatig niet onbelangrijk werden overschreden.

Teneinde hiervoor een verklaring te geven, zou ik erop willen wijzen, dat de wereldmarkt prijzen van rubber gedurende de eerste drie maanden van het eerste restrictiejaar een regelmatige stijging te zien hebben gegeven. Zoo bedroeg de middenprijs voor std. sheet Batavia in Juni 20 cts per 1/2 kg, in Juli 22 cts, in Augustus 23.1 cts met een hoogste notering van bijna 24 cts, en in September 22.9 cts. Deze stijging werd oorzaak, dat met het uitvoerrecht gedurende de eerste maanden der restrictie geregeld achter de markt werd aangelopen, waardoor het beoogde effect niet werd bereikt. Bovendien werden door de regelmatige verhoogingen van het recht geen voorraden aangehouden, zoodat behalve in de maand Augustus (eind Augustus vond geen verhooging van het recht plaats), aangenomen kan worden, dat de geheele productie werd uitgevoerd.

De vaststelling van het restrictiepercentage voor het eerste kwartaal 1935 op 25 stuitte de opwaartsche beweging van de markt en bracht een reactie teweeg, waardoor de middenprijs in de maanden October, November, en December resp. kwam op 20.6, 19.4 en 19.1 cts per kg std sheet Batavia.

Zoodanig reeds gemeld, werd het uitvoerrecht tot 16 December op 10 cts gehandhaafd. Dit had bij de dalende markt het gevolg, dat de prijs in het binnenland een evenredige daling onderging, waardoor in de eerste plaats de productie van bevolkingsrubber terugliep en in de tweede plaats speculatieve voorraadvoering optrad, welk laatste verschijnsel bij dalende markt als volkomen normaal is te beschouwen. Tengevolge van deze factoren verminderde de October-uitvoer tot 5.600 ton en de November-uitvoer tot 5.000 ton.

Deze sterk teruggelopen exporten maakten het mogelijk, zonder een te groote overschrijding van het uitvoerquotum te riskeeren, medio December het uitvoerrecht eenigermate te vieren, waardoor het productie-apparaat wederom in de gelegenheid kon worden gesteld zich binnen de gestelde grenzen te ontwikkelen. Een gedeelte der voorraden werd hierdoor in de tweede helft van December gespuid, waardoor de uitvoer gedurende diemaand op 11.500 ton kwam te staan.

Hiermede kwam de totale overschrijding van het exportquotum voor bevolkingsrubber op ruim 8.000 ton of 10 pCt. van dit quotum.

Gezien de groote moeilijkheden van den inzet der restrictie na eenige maanden van hoogen uitvoer van bevolkingsrubber en de aanvankelijk b-hoorlijk oploopen de markt, mag dit resultaat bevreemdend worden genoemd in zooverre het een bewijs is dat de Regeering het in voldoende mate in de hand heeft aan de door. Haar aangegane internationale verplichtingen te voldoen. Hierop leij ik sterk den nadruk.

Ik zou hieraan nog willen toevoegen. Mijnheer de Voorzitter, dat de geruchten, welke waar willen maken, dat de Regeering zich bij de hanteering van het uitvoerrecht bepaalde maxima en minima zou hebben gesteld, geheel uit de lucht zijn gegrepen; het ware niet noodig, deze canard hier te bestrijden, indien dit beest je in de praktijk niet wel eens

kwaadaardiger eigenschappen ten toon spreidde dan dit ras gemeenlijk vertoont en zoo nu en dan niet van kooli werd gehaald om de internationale rubbermarkt anders dan op reële wijze te beïnvloeden.

Als laatste belangrijke punt, Mijneer de Voorzitter, zou ik hier in behandeling willen nemen de wenschelijkheid om den rubberprijs te stabiliseeren op een matig, doch voor goed geleide bedrijven redelijk niveau, een punt, dat bij de behandeling van de ontwerp-ordonnanties in dit College van verschillende kanten de volle aandacht heeft gehad.

Ik kan hieromtrent mededeelen, dat de Regeering haar toezegging, om haar invloed aan te wenden, teneinde een opdrijven van het prijsniveau tot ongewenschte hoogte te voorkomen, consequent en voortdurend heeft gestand gedaan. Zij heeft dit standpunt, in samenwerking met de andere deelnemende anden, ingenomen in de vaste overtuiging, dat de rubberrestrictie slechts tot een duurzaam succes kan voeren, indien het prijspeil op een redabel, maar tevens matig niveau wordt gehandhaafd. Wat onder „redabel“ en tevens „matig“ is te verstaan, hangt in verband met den invloed der restrictie op den kostprijs uiteraard ook weder samen met het geldende restrictiepercentage.

Hooge productieprijzen kunnen onder omstandigheden van vrije vraag en vrij aanbod een corrigerend invloed uitoefenen, doordat zij leiden tot een vergroting van het productie-apparaat, waaraan dus een behoefte blijkt te bestaan.

Onder de vigor van een kunstmatige restrictie van het aanbod bestaat een dergelijke behoefte allerminst en zal een uitzetting van het productie-apparaat als gevolg van te hooge prijzen niet anders dan schadelijk op de ontwikkeling van de marktsituatie van het product kunnen werken.

Deze algemeene lijn is wel in het bijzonder van toepassing op de rubberrestrictie. Al omvat de internationale overeenkomst vrijwel alle rubberproduceerende gebieden, toch blijft uitbreiding van de cultuur buiten deze landen zeer wel mogelijk. Hiernaast biedt de bereiding van reclaimed rubber groote mogelijkheden, die slechts bij matige prijzen binnen de gewenschte proporties blijven; ik zou hier ter demonstratie erop willen wijzen, dat in 1928 de consumptie van reclaimed in de Vereenigde Staten van Amerika ruim de helft bedroeg van wat er aan ruwe rubber werd verbruikt, een verhouding, die onder de huidige omstandigheden tot minder dan een kwart is teruggegaan. Ook ten aanzien van synthetische rubber liggen er potentieele mogelijkheden, die slechts bij matige prijzen binnen vrij nauwe grenzen zullen blijven.

Naast een beletten van het op ruime schaal in de markt komend andere productiebronnen, is de restrictie ten eerste gebaat bij een uitbreiding van het verbruik, waarvoor de meest gunstige voorwaarden dienen te worden geschapen, onder welke wederom een stabiele en beheerschte prijs een van de voornaamste is. Ten slotte moge ik hier opmerken, dat het restrictiesysteem, hetwelk momenteel op de bevolkingsrubbercultuur nog overheerschend wordt toegepast, slechts bij matige beheerschte prijzen zal kunnen worden doorgevoerd, zonder dat hiertegenover ernstige bezwaren zouden rijzen. Eeneigenlijk geldt dit niet alleen voor het systeem van het bijzonder uitvoerrecht, maar eveneens voor een individueele restrictie, daar in het laatste geval bij oploopen de prijzen een steeds grooter gedeelte van de niet aan de productie deelnemende arealen, buiten restrictie-omstandigheden aan de productie zou kunnen deelneemen, hetgeen steeds grootere moeilijkheden zou veroorzaken.

Al deze motieven, Mijneer de Voorzitter, wijzen de Regeering duidelijk den weg, dien zij bij de beoordeling van de hanteering der restrictie zal hebben te volgen. Beheerschte prijzen, beheerschte restrictiepercentages vormen de lijnen, waarnaar zij zich meent te moeten richten.

Mijneer de Voorzitter! Ik ben hiermede gekomen aan het einde van mijn betoeg. De verdere werking der rubberrestrictie kan stellig nog verrassingen baren; wij zijn het wel ontwend, om met vast vertrouwen economische horoscopen te trekken en ons

Radio

„N.I.R.O.M.“ PASOENDAN

Programma powe KEMIS tang gal 21 Februari 1935.

Archipelzender (99 m); Batavia I (126 m); Bandoeng (49 m); Bogor (182 m); Soekaboemi (193 m).

6.30—6.45 (isoek-isoek): Gymnastiekkwartierje.

Archipelzender (99 m); Batavia I (126 m); Bandoeng (49 m);

6.45—7.15 (isoek-isoek): G amophoonmuziek.

7.15: Toetoep.

Archipelzender (50 m); Batavia I (126 m); Bandoeng (49 m); Bogor (182 m); Soekaboemi (193 m).

11.00—11.30: Speciaal njebarkeun lagoe-algoe walsen.

11.30—11.45: Morgenwijding.

11.45—12.00: Intermezzo.

12.00—12.30: Njebarkeun roepa-roepa lagoe vocaal djeung instrumentaal programma.

12.30 — 2.00: Lunmuziek, dihalang koe waktoe poekoel 1.15 mjaritakeun heula Nirom-nieuwsberichten (copyright Aneta).

2.00: Toetoep.

Archipelzender (99 m); Batavia II (190 m); Bogor (182 m); Soekaboemi (193).

5.30—6.00: Njebarkeun roepa-roepa lagoe Asia.

Archipelzender (99 m); Batavia I (126 m); Bandoeng (49 m); Bogor (182 m); Soekaboemi (193 m).

6.00—6.30: Opera-fragmenten.

6.30—7.00: „Op verkenning“.

7.00—7.30: Nirom-nieuwsberichten (copyright Aneta).

7.30—8.30: Programma „Eick wat wils“.

8.30—8.50: Alg. buitenlandsch weekoverzicht.

8.50—9.00: Gramophoonmuziek.

9.00—10.00: Historische meester-cyclus.

10.00—10.30: Vroolijk gramophon-concert.

10.30: Toetoep.

„N.I.R.O.M.“ BAGIAN LAGOE-LAGOE ASIA.

Programma powe KEMIS tang gal 21 Februari 1935.

Archipelzender (99 m); Batavia I (190 m); Bogor (182 m); Soekaboemi (193).

5.00: Njebarkeun roepa-roepa lagoe kronjong tina plaat-plaat gramophon.

5.30: Njebarkeun roepa-roepa lagoe gamelan „Kiah Kanjoet Mesem“, opname Columbia. goe kronjong-soli.

Golfengte: Batavia I (190 m).

6.00: Nirom-nieuwsberichten.

6.30: Njebarkeun roepa-roepa lagoe kronjong-soli.

7.00: Intermezzo koe lagoe-lagoe Barat.

7.30: Persoverzicht koe t. D. Koe soemaningrat.

8.00: Njebarkeun roepa-roepa lagoe gamelan Soenda make di kawihan koe Nji Mene, reudjeung Nji Iti Nareng.

9.00: Ngadji koeran koe Mach moed Saad (Mekah).

9.30: Kasidah.

damel ieu Regeent? ml S

10.00: Toetoep.

daarop met gerustheid te stellen. Doch de Regeering meent met de ervaringen van het eerste restrictiejaar voor oogen gerechtigdigd te zijn in Haar vertrouwen dat de rubberrestrictie voor de daaraan deelnemende landen een welvaartsfactor van betekenis is gebleken, zoowel voor die landen zelf als voor de bij de rubbercultuur betrokken groepen hunner inwoners.

De Regeering meent mede allen grond te hebben voor de stellige verwachting, dat zij voortzetting der loyale internationale cooperatie vooropgesteld — een voorwaarde die ongetwijfeld zal worden vervuld — in staat zal zijn volledig zoodals tot dusverre, de door Haar aanvaarde taak te volvoeren.

(Samboengun).

Mirah! Kia sarengsae!

Djoeragan-djoeragan enggal saremping, ka Toko:

BENKOELLEN BAZAAR

GROOTE POSTWEG 10 BANDOENG

Sajagi roepi-roepi:

Djas Hoedjan karet a f 3,85
Djas Hoedjan Gabardin a f 13,25
Djas Hoedjan kangge Djoeragan Istri; sareng pikeun moerangkalih, disajagikeun Kamedja made in England model anjar.
Minjak-minjak, Houbigant, Rosa Centifolia, sareng Narcisse bleu Paris.

Pangaos ditangel MIRA H

—HOERMATNA— 32

Eigenaar

BENKOELLEN BAZAAR

Bandoeng

WASIR

Kesehatan badan lebih berharga dari harta kita
Djangan poatoes pengharepan, TABIB JACOB toch bisa toeloeng.

Pemberian tahoe!

Jang bertanda dibawah ini Tabib Jacob asal dari Hindoestan, tinggal di A.B.C.-straat 12A Bandoeng dengan ini menerangkan bahwa ia bisa semboehken segala roepa penyakit dengan tida dipotong (operatie) saperti: Ambeien, Loempoh, Bol, Asthma, Intjok Penyakit ginjdjil penjakit goela, Batoek, Radjasinga, Tuberculose t.b.c. Ezceem, (penjakit k reng, gatel, en penjakit koe- lit segala roepa), prampoean jang tida membawa kotor atawa tida tjotjok atawa ada sakti atawa poetiban. Sa kit prampoean kentjng nanah. Penjakit mata Lepra, Dysenterie dan semoea penjakit lainja. Bisa didapet roepa roepa ohat koet boeat cing lelaki Bisa semboehken segala roepa penjakit dari saja poenja obat jang terbi kin dari akar, daon-daon dan boeah-boeah, sebab saja soedah bertaboen-taboenan ada practyk, dan saja soeka dapet banjak soerat poeljan dari segala bangsa siapa soeka boleh datang boeat saksien sendiri, dan siapa soeka boleh panggill didalem atawa loear kota dan sang goep mengirim Bestelgoed Rembours.

Memoedijken dengan format, TABIB JACOB
A. B. C. straat 12A — Bandoeng — Telf. 1091

TEUBRUCULOSE T.B.C.

Dokter SOENARIO SARWONO

REGENTSWEWEG 15 — TELF. 996 — BANDOENG

Sanggem ngalandongan sanes-kanten panjawat, maradjian sareng ngoceroes noé babar, oepitan moerangkalih.

Waktosna nampi tamoe { 7—9 endjing' 4.30—6 sonten

Dinten Minggoe sareng ndinten noe di moeljakkeun noemoetkeun perdjandjan. Kenging disaoer wajah koemaha bne ka boemi

DOKTER H. Heerdjan

Simpangan Tjitiendo—Kebon Kawoeng—Telefoon 780

Saban dinten nampi noe bade lalandong

Endjing ti taboeh 7 doegi ka taboeh 9, sareng

Siang " " 9 " " " 6.

PREANGER KOFFIEHUIS

(SNOEPHUIS)

Hidji tempat paranti toelang sareng ngaleuet anoe nembu pisan diboea.

Pangtjalikan ioech dibandapeun tatangkaian, sirna pisan. Pangaos-pangaos toeangeun sareng leueuteun (consuptie) teu kinten mirahna, noemoetkeun dina dja man sakiu.

Kangge kaperloean pesta, koeweh-koeweh toehoer anoe raos tiasa pesen ka pribados.

65

Bedja-bedja

(Noe katahan poë kamari).

BEUBEUNANGAN ZUSTER-MAATTSCHAPPIJEN.

Dina taon 1934 djeung '33.

Noeroetkeun katerangan Aneta. beubeunangan Zuster my. nja eta paesahaan-paesahaan kareta api di Semarang djero taon 1934 teh aja f 3.348.000.— ari dina taon 1933 tina eta beubeunangan tea aja f 5.316.000.—

Ongkos-ongkos exploitatie dina djero taon 1934 aja f 3.338.300.— nja kitoe deui dina taon 1933 ka na eta ongkos-ongkos teh aja f 3.780.400.—

MOTORBOOT TOEKANG NGALA LAOEK.

Noe didjalarkeun koe oerang Japan.

Dina ieu soerat kabar, mindeng pisan diterangkeun jen kalakoeanana oerang Japan toekang nga la laeok tea, kawas anoe ngahara dikeun pisan, sok ngarala laeok ka tempat-tempat anoe teu kaidinan.

Ajeuna oge noeroetkeun bedja Aneta ti Padang, kadiadnan anoe saroeapa kitoe teh geus aja deui bae, nja eta anoe kapanggih koe kapal „Bangai” di poelo Karsik.

Tjenah aja 4 parahoe anoe di dialankeun koe eta toekang nga la laeok bangsa Japan teh sarta noeroetkeun katerangan asalna ti Batawi.

Koe lantaran kitoe ieu toekang ngala laeok teh anoe djadi kapitainna geus ditangkep sarta diba ka ka Fimmahaven.

Koe poatoesanana landerchter saktian ditibanan hoekoem boe saboealan.

Sadjabu ti kitoe, sakoer babaranganana anoe diadi parahoe di na waktoe ngadialankeun pagaweanana koe politie teroes dibeslag.

Dina tanggal 13 Februari anoe anjar kaliwat oge kapal Bangai teh geus ngoodag deui parahoe-parahoe dieung motorboer bangsa Japan, tapi koe lantaran harita waktuona geus powek, kawoewoen koe hoedjan, kapaksa eta pamoroan teh ditoomda.

DAKWAAN NGABEGAL DI LAOET.

Koe Raad van Justitie dibe baskeun.

Sakoemaha anoe geus diterangkeun katuekang dina ieu soerat ka bar, jen di Soerabaja geus aja kadjadian anoe ngarampog di laeotan, nepi ka aja tiloean anoe ka sangka geus roeroet tjampoer ka na ieu kadjadian.

Ieu saktian-saktian anoe didalwa teh nja eta ngaran Boedin Nedin djeung Pak Sampoeer.

Koe pamentana O.M. tadina soepaja ieu saktian-saktian anoe tiloe teh ditibanan hoekoem boe 7 taon sewang.

Tapi Raad nganggap jen ieu perkara teh klerang terang.

Koe sabab eta tjek S.T.P. poe toesanana ieu teroes dibebaskeun bae.

Djoel beuli

Pasar beas di Batawi.

Batawi 14 Februari 1935. (Ti Makelaarskantoor Wesseink & Dijkhuis):

Saigon: Longgrain e.k. „Tjibesar” franco parahoe Batawi ditawarkeun f 3,85

Japan kwaliteit ex „Tjibesar” franco Batawi ditawarkeun „ 3,70

Bangkok: A.I. Special ex „Lematang” fr. parahoe Batawi ditawarkeun f 3,60

Bangkok: Ketan no. 1 e.k. Batawi nom. „ 4,15

Ketan no. 2 Batawi nom. „ 4,15

Rangoen-Sloka ex „Garoe” fr. parahoe Batawi ditawarkeun „ 3,87 1/2

Sughandi ex „Garoe” fr. parahoe Batawi nom. „ 4,15

Krawang: fr. wagon Krawang (noeroetkeun kwaliteit djeung tempat ngirimkeun):

Peupeus koelit boeloe. Feb. nom. „ 4,45

Moerag Boeloe, Jan. nom. f 3,90 „ 3,95

Huller Boeloe, Feb. nom. 4,40	„ 4,45
Slijp Boeloe, Jan. nom. f 4,35	„ 4,40
Slijp Boeloe, Februari nom. 4,65	„ 4,70
Peupeus Koelit Tjere, Feb. nom. f 3,75	„ 3,80
Moerag Tjere, Febr. nom. f 3,90	„ 3,95
Moerag Tjere Februari fr. wag. Lemahabang ditawarkeun	„ 3,80
Moerag Tjere, Februari fr. wg. Tjekarang nom.	„ 3,75
Huller Tjere, Febr. nom. 3,95	„ 4,—
Ketan Jan. ditawarkeun	„ 4,—
Tjigombong: franco vrachtauto P. Senen:	
Beas Machine No 1, Feb. ditawarkeun	„ 5,20
Beas Kapala P.M. Feb. ditawarkeun	„ 6,20

Gadok: fr. vrachtauto Pasar Senen:	per 10 gant
beas kapala T.B.K., Feb. ditawarkeun	f 5,25
Tjandjoer: franco wagon Tjandjoer:	p. p.
Slijp Boeloe Kapala, prompt ditawarkeun	f 5,90
Slijp Boeloe No 1, prompt ditawarkeun	„ 4,90

Indramajoe: franco wag. Djatibarang:	
Peupeus Koelit Tjere Feb. nominaal	„ 3,40
Moerag Tjere Jan. nominaal	„ 3,60
Huller Tjere, Jan. nominaal	„ 3,80
Slawit: fr. parahoe Tegal Lolosan Tjere, Jan. nom.	„ 3,80

Slijp Tjere, Jan. nominaal	„ 4,20
Slijp Boeloe A, Feb. nom.	„ 4,60
Slijp Boeloe A, Februari nom.	„ 4,20
Slijp Boeloe A, Maart ditawarkeun	„ 4,10
Slijp boeloe 15% pong Jan. nom	„ 4,75

Boemijoe: fr. wg. Boemijoe.	
Slijp H.S. April/Mei ditawarkeun	„ 3,80
Slijp boeloe H. prompt ditawarkeun	„ 4,90
Slijp boeloe kapala LHH, prompt ditawarkeun	„ 5,50
Slijp boeloe H. Maart April ditawarkeun	„ 4,40
Slijp boeloe kapala LHH, Maart/April ditawarkeun	„ 5,—

HARGA-HARGA PARE

Diwewengkon Krawang:	
Pare boeloe	„ 2,30
Pare Tjere	„ 2,30
Diwewengkon Tjikampek:	
Pare Boeloe	„ 2,25
Pare Tjere	„ 2,50
Diwewengkon Slawi:	
Pare boeloe fr. fabriek) 2,25 /	„ 2,50
Pare Tjere	„ 1,80
Diwewengkon Tjandjoer:	
Pare boeloe (fr. fabriek) „ 2,45	
Diwewengkon Tjigombong Pare Boeloe	„ 2,40

Harga beas di soedagar leutik di Batawi

Ketan Bangkok p.p. f 4,90	
Ketan Java f 4,50	
Longgroin f 4,25	
Beas kapala Tjandjoer f 6,50	
Beas Machine Tjandjoer f 5,50	
Slijp boeloe Krawang f 5,20	
Huller boeloe Krawang f 4,90	
Huller Tjere Krawang f 4,55	

Pasar Betawi.

Kaajaan pasar kamari djeung mangkoekna, ngan aja kadjadian saeetak-saeutik bae sedeng harga harga djadi maroerab deul, ngan aja sawatara barang noe mahal nja eta di Europa djeung Ameri ka aja meueusan.	
Tipoeng tarigoe: Harga masih tetep, pasarna tetep.	
Minjak kalapa: bargana tetep pasarna oge saperti biasa.	
Merk O.F. Hap Goan, tjap Bintang, O.F. Rangkas Betoeng djeung Archa No. 1 harga f 1,40 Archa 4 pasagi 24 kati f 1,85 djeung merk Tjiamis f 2,30.	
Citronella: Hargana masih tjan robah, pasarna ngan aja kadjadian seutik bae. Contract	

A. lev; sadia keur Januari geus didjoel hargana f 0,78, lain lev. an. aja noe djadi, bargana tetep.

Copra: Pasarna masih keneh tetep hargana f 3,25 djeung f 3,65

Goela: Harga tetep, pasar na teu aja robahna, noe sadia harana f 5,20.

Karet: bargana kena pasarna henteu aja robahana. Standard Sheet djeung Standard Crepe lev. Dec. Jan. nom. „180”/s

Pedes hideung: Lampoeng hargana aja meueusan sarta teu aja noe djadi Lev. Dec. djeung Jan-Maart noe rek meuli nawar f 18,50.

Pedes bodas: pasarna sepi pisan sedeng hargana oge tetep Lev. Dec. djeung Feb.-Maart b a n g : hargana masih tetep Jan sarta sepi. Lev. Dec. djeung pam nom. f 9,50

Beas: pasarna eu aja robahna, bargana tetep sakoemaha biasa. Beas Huller f 3,85 djeung f 4,10

Minjak tanab: hargana masih tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Djambé: pasarna tjan aja hargana tetep.

Atjisaampeu: Pasarna tjan aja.

Poetra djoeragan noe alit

Matak sae moelih deui oepam nganggo Wedak PUROL scepados koelit na salamina toe hoer sareng noe bareureum, peu rih kedah dilan dongan koe Palet Purol, Purol teh ngalemeskeun sareng enggal pisan saena.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

Purol, doos (kaleng) pangaos 40 sareng 75 sen, tu be f 1.— Wedak Purol dinakaleng 90 atanapi f 1,50 Tiasa kenging di roemah? obat sa reng toko-toko.

HINDOE TABIB T. Mohamad

Katja Wetan didepan Pasar Kosambi No. 218 Bandoeng
Bijkantor Tabib M.H.A. KHAN Handelsstr. 154—Buitenzorg
Memberi taoc:

Specialist Ambei dan Importentie (peloeh) ZONDER OPERATIE

Tangoeng bisa baik dalam 15 hari, kaloe tida baik wang konball. Djoega bisa mengobati roepa-roepa penjakit, seperti penjakit sakit kentjing manis, rheumatiek (sakit linoe-linoe atawa badan mati separo), sakit mata, sakit batoek basah atawa kering, seseke napas, (Asthma), sakit kepoetian, sakit gigi, sakit beri-beri, koreng segala roepa, atawa gatel-gatel, kentjing nanah (Genouria), sakit prampoean (Sijphilis) dan lain-lain penjakit, seperti perempoan tida bisa boenting, bi sa mengobati sampe boenting.

Djam bitjara: dari djam 8 pagi sampe djam 8 malem.

N. B. WORLD PARADISE OIL ada seroeapa obat pelisir boeat orang laki-laki nanti bisa memberi kesenangan jang loe ar biasa. Harga dari 5 gram f 1.— dari 10 gram f 1,75

Obat-obat bisa dikirim dengan rembour.

IN DE KOST

HIDJI-familie Indonesier anoe sopan sareng aja di rotorompok oetami, parantos njajagikeun tempat kangge DOEA moerangkalih pameget atanapi istri noe masih sakola.

Perdjagian salamina ditalingakeun.

Serat-serat alamatkeun ka bureau „Sipatahoenan” nganggo tjiri letter „A.”

HATOER NOEHOEN.

Pribados ngaran Albanawi di Soeniaradjaweg 67 Bandoeng noe katerap panjakit PANON lamina 4 taon, ampir djadi lolong, koe lantaran ngarasa kegel hate, toeloej ka roemah sakit „Koningin Wilhelmina Gasthuis” Tjijendo, lilana tatamba 18 poe, sarta di-operatie koe Toean Dr. Fast

Ajeuna ngarasa tjageur pisan saperti oemoer 25 taon awasna. Koe piteloeagna Dr. Fast tea, pribados teu hilap ngahatoerkeun reboe-reboe noehoen, moegi-moegi andjeunna sareng sakoela-wargina pinanggih kawiloejengan.

Hoermatna,

ALBANAWI.

23 Toko Batik di Soeniaradja 67 Bandoeng.

N.B. Moegi-moegi Kdj. Ratoe Wilhelmina ginandjar kawiloejengan sapapaosna.

Persenkeuneun

kangge rentjag djoeragan, di sajagikeun sindjang batik ti kawit pangaos f 0,45 f 0,50 f 0,70 enz.

Kopeah: a f 0,55

Merk Banaama noe parantos bekend a f 0,85 en f 1—

Ketoe oedeng a f 1,25 a f 1,50 modelna njoegemakeun.

Polekat: a f 1,—

Koer'an dilidjkaen f 0,75

Manngga eggal

DAGANG
SARENG DAGANG
KANTENAN SAMI
NAMOENG
Toedjoean padagang noe kantenan moal samj Sapertos:

SALAMINA
Batikan, sindjang, poleng, ketoe-oe deng, kopjah, pa lekat soetra, samarenda s. s. t.

Ka noe baranggaleuh nampina ka lajan kahormatan.
Barang-barang anoe diitjal kantenan model noe panganjarna.
Ngitjal barang sawios oentoeng sacutik, soepados seueur ngitjalna.

TOKO HALIM Wester Passar - straat No. 16
nanggel tiasa njaosan, sakoe-maha anoe kasebat diloehoer
MANGGA SAROEMPING!

BOEKHANDEL EN DRUK. M. I. PRAWIRA-WINATA
Oude Hoopitaalweg 32 - (Filialen: Laksanaweg 2 BANDOENG)

Paritambon I-II-III a f 0,50.	Sadjarah Hadji Hasan Moestapa .. 0,50
Wawatjan Soeria Ningrat .. 0,60.	Wawatjan Sadjarah Ambia I-II a. .. 0,75
Rawi Moeloed .. 0,50.	Wawatjan Sadjarah Ambia IV-V-VI-VII a. .. 0,75
Kitab Ma'ripattoelah .. 0,30.	Gajatoel-Bajaan I-II-III-IV a. .. 1.-
Rarakatan Salat .. 0,25.	Pamatri kamanoesan .. 0,50.
Tafsir-Jasin .. 0,20.	"Baugbalikan" .. 0,15.
Bajanoel'bajaan .. 1.-	Panoengtoen djarah ka Tjirebon .. 0,30.
Wawatjan Abadiat Roetjatan Sadjarah Soemedang f 0,96.	

Kintoenkeun artosna ti pajoen. 21
Ongkos ngintoenkeun vrij.

DRUK. TJAHJA-PASOENDAN
GROOTE-POSTWEG OOST, 123 TEL. 1520 - BANDOENG

FILIAAL:
DRUK. TJAHJA-PASOENDAN
PEKIRINGAN, No. 88 - PASAR BALONG - CHERIBON

Nampi saniskanten kaperloeon Drukwerk ngawitan ti formaat alit doegi ka noe pang ageungna. Soemangga deugdeug !!!
Koe djalan sakali ngadamel pertjobjan tangtos:

SOEGEMA! - POEASI - BINGAH!
Kasoegegaan, kapoeasan sareng kabingahan teh teu aja deui kadjabi ti kedah nga boektoskeun soemping ka adres diloehoer.

MOTTO LEUWIH MAHAL PADAMELANANA
TAPI LEUWIH MOERAH HARGANA

— Perloe —
Ketoe oedeng
— Batik —
Poleng Plekat
Stoffen — Sandal Taro...

?

Dja-moe Djawa tjampoer — Sari —
— Sportman — Tablet —

11

— Ketoe Oedeng Makerij —
Noord pasarstraat Bandoeng

E. M. MOECHTAR

WASIR
Panjawat wasir anoe kaloearan getih atanapi benteu ditanggal tiasa sae dilandongan lebet 15 dinten ka lajan zonder di operatie (dibekek).
Oge panjawat: Asthma, goghoj ngaloearkeun getih, atanapi kosong, medjen, panjawat istri, kentjing manis, panjawat toelang, seueul angen, kepoetian (pikthay), pamaget anoe kirang kaktianana (peloe) sareng sadjabina. Sanes kanten panjawat dilandongan doegi ka sae pisan zonder operatie tea.
Moegi djoeragan - djoeragan kersa njobi koe andjeun bae. Pangaos landong-landong direken noe pantes katjida

Noe ngadjeng - ngadjeng kalajan hormat
Ch. Hardin Tabib
Soenlaradjaweg 8A - Tel. 1664 - Bandoeng

N.B. Landong-landong tiasa dikintoen kalsjan Rembours

Djalan Kasehatan
Ditoedoeheun koe

Djalan Kasehatan

HIU NGI FEN'S
ANGGOER OBAT TIAP BOELAN

Hiu Ngi Fen's
ANGGOER TJAP BOELAN

Anggoer Obat Tjap Boelan teu kinten saena kanyge djalmi noe
SALAMINA LALEULEUS
KIRANG GETIH
SEUEUR DAMEL BADAG
KIRANG BARANGTOEANG
KIRANG KOELEM

HENTEU AJA NAPSOE KANA DAMEL.
KIRANG TANAGA
SEUEUR TEUING EMOETAN

Kadjeun saepamina salira katingalna teu aja karaosna, namoeng kanyge ngadjagi kasehatan, leueut salamina Anggoer Obat Tjap Boelan.

Kenging Grati: Ka soegri anoe ngintoenkeun 50 lambar coupon Anggoer Obat Tjap Boelan ka pribados, bakal dihatoeranan gratis hidji vulpen noe sae.

Di Bandoeng tiasa kenging ti:
Tiong Hoa Hokien Yok Pang, Djin Sioe Tong, Sin Ho Hin, Eng Seng Ho, Han Choon Tong, Tji Ho Tong, Ban Ka Tjoen, Khin Hin.

Hoofd depot:
HIU NGI FEN'S TRADING COMPANY
Kesawan No. 50 - MEDAN - Post Box 14
No. rg. 900 Avd. 112

Bewara Hoofdbestuur
Koe margi taoen ieu parantos meh seep, Hoofdbestuur pikeun leden Pasoendan, sareng noe saes, parantos njajagikeun:

Wandkalender taoen 1935
Para Djoeragan Bestuur Tjabang disoehoenkeun soepados ti ajeuna kersa ngamadjeugkeun nampi sareng nerasken bestellingen ka Secretariaat Hoofdbestuur.

Pangaosna eta wandkalender
of 0.50
Hoofdbestuur PASOENDAN

DJAMAN MALAISE
Dina waktos noe sakieu sesahna sadajana oge tangtos palaj ngagaleuh **PARABOT LISTRIK** teh noe **MIRAH, SAE, toer KIAT** dianggona, sanes?
Oepami jaktos kitoe, oelah lali memeh angkat ka toko sanes teh, soemping heula ka **TOKO PRIBADOS**.
Sajagi roepi-roepi **PARABOT LISTRIK**, sapertos: lampoe-lampoe listrik, kap-kep lampoe tina glas nganggo kembang-kembang laloetjoe pisan, listrikna listrik ti 150-350 watt, pamasakan listrik ti 250-450 watt, roepi-roepi **PARABOT RADIO** s.d.t., pa ngaos langkoeng mirah ti sanes-sanes toko.
Oge njewakeun lampoe-lampoe listrik katoet masangna kanggo dina hadjat (pesta), tampi beres ditanggal ngabingahkeun, pe ngaos badanten.
Harmatna,

TOKO WIKARTA
Grote Postweg Oost 142 (Ketapang) Bandoeng 30

KININE NJEGAH PANJAWAT GRIEP SARENG INFLUENZA
Toeang dina sadinten: 1 TABLET
Tiasa kenging di waroeng-waroeang
Tjonto a 100 tablet noe 0.2 gram **BISULFAS CHININI** atanapi **HYDROCHLORAS CHININI (ZOUTZURE KININE)** nganggo atoeranana noelang, dikintoen franco ti saporantosna nampi postwissel f 1.- atanapi f 1.20, ka:
N. V. BANDOENGSCHHE KININEFABRIEK

PALAJ OENINGA
naon kepentingan dina Agama Islam?
Gampil langganan bae
AL-MAWA'IDZ
Serat kabar Agama Islam minggoean.
Alamat: **MANONDJAJAWEG, TASIKMALAJA.**

JOODKALIPILLEN TJAP „B. K.”
jang soedah termashoer bagi
MEMBERSIHEN DARAH SAKIT ENTJOK (rheumatiek) asma dan oerat² terasa kakoe (aderverkalking)
Boleh dapet beli di saben toko² didalem pipah isi 20 pill, dengan atoeran memakannja
Monster dari 100 pill, dengan atoeran memakannja dikirim franco dirumah setelah terima kiriman postwissel dari f 1.- kepada
-N. V. BANDOENGSCHHE KININEFABRIEK-

Verliefd - Verloofd Verlakt!
Koe: **SALMAN.**
Tas matja soerat, koering sa djongdjongan mah ngahoeleng bae. Asa henteu kaharti, teroes dibatja deui meunang aja tiloe kalina. Koering katjida ngartina, jen manehna sakitoe ditjarekanana, sarta koering sabisa-bisa arek ngaleungitkeun, kasedihan manehna. Tapi koering atjan njaho ke neh bae manehna enggeus aja noe boga atawa atjanna. Keur kitoe teh, hajoh deui dibere tataroerij ngan. Oerang sabisa-bisa koedoe njegah T R . . . Sapeuting mah koering teu bisa mondok mikiran eta probleem-probleem tea.
Meunang tiloe poe mikir-mikir koering njoeratan ka S, Harita koering soeka boengah, doemeh nilik kana eusia soerat, S, teh poeroeneun.
Tapi ieu teh anggapan koering bae; conclusie koering tina eta soerat. Djadi henteu asa-asa njoe ratan deui teh.
Bd . . . . .
Mijn lieve Tiny,
Ich habe nicht gewissen, das Sie Deutsch kennen. Pardon ik heb het recht niet om U „mijn” Tiny te noemen of

wel? Ja, het is mijn schuld en U wordt beknord ten aanhoore van uw medescholieren? Och, ik heb werkelijk spijt en ik be loof U, ik zal U in uw eer herstellen. U zult nog eens brief onvangen van een zooge naamde Oom U moet kalm blij ven en die Oom van Garoet erkenen. Afsgesproken dus?
Ik kom nog eens op mijn ouwe vraag: Beut U al bezet? Ik wil zekerheid hebben. Of, U zwijgt altijd erover. Wie zwijgt, stemt toe . . . . . dus, U teh Mija Lieber Darling.
Dat raadsel van U kan ik niet oplossen zelfs niet in een koed water. T.R. . . . . is het misschien Trasie, Trouw, Twist, nee, ik geef 't op. Please dear, laat me dat weten.
Oh yes, U vraagt nader ken nis? In de eerste plaats ben ik een Soendaneesche Indonesier en in de tweede, wel we ken nen toch reeds lang. We heb ben ook al eerder kennis ge maakt, nietwaar? Toen, toen in . . . . . uw droom??
Dus, U zult nog een briefje onvangen van Garoet. Ik zal tegelijk uw leerares een beetje op haare nummer geven. Nou, so long.
Immer Ihres Freund
Herr: A.

Karek oge eggelus, djol goeroetak bae sobat koering datang. „Koemaha Boeng, eta teh beu nang?” „Nja, beunang diseboet beunang oge.”
„Noeboen atoech, P. F. euj . . . . .”
„Lain boeng,” megat tjarta „ari si Isbak teh di Garoet keneh?”
„Tangtoe bae di ditoe, da lemboerna, nae ko naon kitoe?” „Ih, nanjakeun bae. Ieu soerat teh keur zij, keur „Mein Lieber Madei” „Tjing tanjaan euj, soegan . . . . .”
„Nja tangtoe arek ditanjaan mah,” koering motong kalimah.
„Eta, si aka mah, babarian, tjara djisim, Ieu mah lain kitoe.”
Tjing tanjakeun, soegan bae aja adina atawa lanjeukna noe atjan bezet. „Euh, naha oedjang kitoe? Ajeuna mah oerang tjantel deui bae.”
Teroes doean indit ka Pos arek busen soerat tea, sakalian meul-dubbelbriefkaart. Datang ka imah koering getret deui njoe ran ka sobat koering noe di Garoet. Manehna dipenta pertoe loenganana soepaja djadi papamanan djeung di titah njonto toelisan koering noe dina brief kaart tea.
Grt . . . . .
Enda,
Wat schrijf je slordig kind. Ik moet het haast ontcijferen

Je bent dus lastig gevallen door een jongen, die zich Angkama noemt? Geef me zijn adres; ik zal hem mores leeren. Geluk kig, dat je op school een stren ge censuur hebt. De hartelij ke groeten van
Je lieve oom
H.
N.B.
Je leerares is toch jong geweest en ik ook?
Henteu heuleut doa poe koering meunang soerat. Di dinja S, nganoeboenkeun djeung moedji kana taktiek koering. Tapi, tjena eta tataroetjangan teh engke bae dibedjaan. Koering beuki per tjaja bae, manehna teh tjinta ka koering. Oenggal peuting ari eu weuh gawe koering gap deui gap deui kana soerat noe ti manehna sok dibatjaan deui, meh geus bisa ditalar. Djadi beuki teteg bae koering teh. Harita mah pariba sa: batoe toeroen, keusik naek teh djiga etjes pisan. Tapi mindeng dipikir-pikir, balesan-balesanana teh geuning djiga pisan anoe njingkahean pertajaan koering. Boa-boa keur koering mah, batoe naek, keusik toeroen itoe henteu daek, ik poeroen. Mentas ngalamoen teroes bae koering njoeratan ka si manehna.

Bandoeng . . . . .
Beste Tiny.
Wel, het is een pak van mijn hart, toen ik je brief ontving. Je bent dus weer in je eer hersteld; en wat zeg je leeraar daar wel van? Ik zend je com plimenten retour.
Och, ja je bent mij nog aan woorden schuldig. Nou, je kunt dat wel in termijnen betalen! De oplossing van T R . . . . . later maar? O.K. my baby. Hieronder heb ik speciaal een versje sameengewrocht voor jou. De wijs kun je wel vragen aan een van je vriendinnen. Het is de wijs van „Poema.”
Tiny, I will call you only Sweetheart.
Tiny, that will be always your name.
Dreaming about you only you.
Dreaming nothing else as you.
Tiny, I will call you only Sweetheart.
Tiny, that will be always your name.
By the bright sight of your eyes,
I will call you Sweetheart only my Sweetheart.
Well, hoe vind je mijn minneliedje? Is het niet magnefiek?

Tweede couplet volgt. Nu, de groenten van.
Always Yours.
A.
Koering teh ajeuna mah ar ngadjar beda ti sasari. Bedana nja eta osok malaweung. Meureun eta pedah tjita-tjita koering enggeus boekti. Nja di sakola oge koering enggeus gebrandmerkt papatjangan djeung si eta, si manehna. Malah ari keur malaweung kaperego teh sok pada ngagarondjak. Padjar teh oelah sok ngageureuwah si eta, geus „bezeten” tjenah katerap panja kit „Tjinta.” Loering oge roe masa. Meunang saminggoe tas njoeratan koering rada ngoe joeng. Sabab tara ti sasari brie ven teh elat. Di sakola oenggal oenggal nananjakeun bae ka collega-collega soegan djeung soegan aja soegan aja soerat ti S, tapi weleh teu aja bae.
Dina hidji mangsa koering datang ka sakola rada beurang. Keur biasa ngadjar di kelas, djol djol aja noe ngetokan, moerid ti kelas sedjen, wikeun soerat. Koe koering diboro, ari dilikan geuning ti S. Geuwat disoeheun teroes dibatja, sabab koering keur salse, noedjeu repetitie. Kieu oenina eta soerat teh:
(Samboengeun).